

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

I/03/002

S/05/007

KGP/41132/05

Nr ewid. 196/2004/S05007/KGP

Informacja o wynikach kontroli wpływu działalności Narodowych Funduszy Inwestycyjnych na wyniki gospodarcze wybranych zakładów naprawczych taboru kolejowego

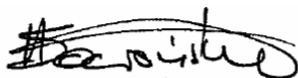
Misją Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej.

Wizją Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa.

Informacja o wynikach kontroli

wpływu działalności Narodowych Funduszy Inwestycyjnych na wyniki gospodarcze wy- branych zakładów naprawczych taboru kole- jowego

p.o. Dyrektora Departamentu
Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

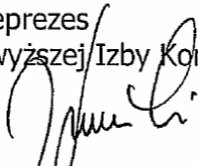

Andrzej Sowiński

Zatwierdzam:

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Jezierski

Warszawa, dnia ...*8 maja*..... 2006r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: (0-22) 825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści:

1.	WPROWADZENIE	2
2.	PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	3
2.1.	Ogólna ocena kontrolowanej działalności.....	3
2.2.	Synteza wyników kontroli.....	3
3.	WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI.....	7
3.1.	Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych.....	7
3.2.	Istotne ustalenia kontroli	10
3.2.1.	<i>Realizacja przez Narodowe Fundusze Inwestycyjne obowiązków ustawowych wobec spółek parterowych.....</i>	<i>10</i>
3.2.2.	<i>Określenie przez NFI wartości posiadanych pakietów akcji spółek parterowych.....</i>	<i>15</i>
3.2.3.	<i>Sprzedaż przez NFI pakietów wiodących spółek parterowych .....</i>	<i>19</i>
3.2.4.	<i>Wiarygodność finansowa nabywców pakietów wiodących akcji kontrolowanych spółek parterowych.....</i>	<i>26</i>
3.2.5.	<i>Sytuacja ekonomiczno-finansowa Fabryki Wagon SA po sprzedaży jej akcji przez NFI.....</i>	<i>29</i>
3.2.6.	<i>Sytuacja ekonomiczno-finansowa FW Gniewczyzna SA po sprzedaży jej akcji przez NFI .....</i>	<i>32</i>
3.2.7.	<i>Sytuacja ekonomiczno-finansowa ZNTK Mińsk Mazowiecki SA po sprzedaży jej akcji przez NFI .....</i>	<i>35</i>
3.2.8.	<i>Sytuacja ekonomiczno-finansowa ZNTK Nowy Sącz SA po sprzedaży jej akcji przez NFI.....</i>	<i>37</i>
3.2.9.	<i>Sytuacja ekonomiczno-finansowa PZNTK SA po sprzedaży jej akcji przez NFI.....</i>	<i>38</i>
4.	INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI	42
4.1.	Przygotowanie kontroli.....	42
4.2.	Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	42
5.	ZAŁĄCZNIKI	49
5.1.	Wykaz skrótów użytych w informacji	49
5.2.	Wykaz skontrolowanych podmiotów	49
5.3.	Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	50
5.4.	Wykaz aktów prawnych dot. kontrolowanej działalności	50

1. Wprowadzenie

Temat	Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła z własnej inicjatywy <i>kontrolę wpływu działalności Narodowych Funduszy Inwestycyjnych na wyniki gospodarcze wybranych zakładów naprawczych taboru kolejowego</i> . Kontrole doraźne, podjęte zostały w związku z napływającymi do NIK sygnałami o nieprawidłowościach w procesie przekształceń własnościowych tych podmiotów, dokonywanych przez Narodowe Fundusze Inwestycyjne (NFI). ¹
Cel	Celem kontroli było dokonanie oceny realizacji przez NFI ustawowych obowiązków pomnażania wartości tzw. spółek parterowych ² , a także sprzedaży wiodących pakietów akcji tych spółek ³ , z punktu widzenia interesów Skarbu Państwa oraz oceny wpływu zmian własnościowych spółek sektora napraw taboru kolejowego na ich działalność gospodarczą w latach 2000-2004.
Zakres	Przedmiotem kontroli były zagadnienia legalności i gospodarności wyceny spółek parterowych, negocjacji i wyboru inwestorów strategicznych, warunków umów sprzedaży akcji, a także decyzji gospodarczych, podejmowanych przez zarządy tych spółek. W zależności od czasu rozpoczęcia kontroli w poszczególnych jednostkach, badaniami objęto okresy odpowiednio od 2000 r. do I półroczy: 2003 r., 2004 r. i 2005 r.
Organizacja	Kontrolę przeprowadził Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji w okresie od czerwca do września 2003 r. w Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego „Mińsk Mazowiecki” SA w Mińsku Mazowieckim (ZNTK Mińsk Maz. SA) i w „Foksal” Narodowym Funduszu Inwestycyjnym SA (Foksal NFI SA), w okresie od maja do września 2004 r. w Fabryce „Wagon” SA w Ostrowie Wielkopolskim (Fabryka Wagon SA) , Fabryce Wagonów „Gniewczyzna” SA w Gniewczynie (FW Gniewczyzna SA) , „Siódmym” Narodowym Funduszu Inwestycyjnym im. Kazimierza Wielkiego SA (VII NFI) i Narodowym Funduszu Inwestycyjnym „Hetman” SA (Hetman NFI) oraz w okresie od czerwca do października 2005 r. w Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego „Nowy Sącz” SA w Nowym Sączu (ZNTK Nowy Sącz) , Poznańskich Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego SA (PZNTK) i Foksal NFI SA. W informacji wykorzystano również wyniki kontroli Gniewczyny SA, przeprowadzonej przez Delegaturę NIK w Rzeszowie od października 2003 r. do lutego 2004 r.

[Wykaz skrótów użytych w Informacji: Załącznik pkt 5.1.]

¹ Pisma skierowane do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli:

- znak ZZ/01/2003 z 19 lutego 2003 r. organizacji związkowych działających przy Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego „Mińsk Mazowiecki” SA w Mińsku Mazowieckim,
- znak MSP/DIF/3044/2003 z 10 września 2003 r., Podsekretarza Stanu w MSP,
- z 10 lutego 2005 r. Senatora RP pana Andrzeja Chronowskiego,
- z 30 kwietnia 2005 r. Posła RP do Parlamentu Europejskiego pana Witolda Tomczaka.

² Spółki, których akcje/udziały zostały wniesione do Narodowych Funduszy Inwestycyjnych.

³ Pakiet wiodący – pakiet 33% akcji danej spółki, który SP wniósł w całości do jednego z funduszy

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia – pod względem gospodarności i legalności – działania objętych kontrolą NFI, w realizacji ustawowych obowiązków pomnażania wartości spółek parterowych, a także sprzedaż pakietów wiodących akcji tych spółek. Podmioty zajmujące się produkcją i naprawą taboru kolejowego już od momentu przejęcia ich przez NFI praktycznie nie mogły liczyć na pomoc ze strony nowych właścicieli.

Błędy w sprawowaniu przez NFI funkcji właścicielskich przyczyniły się do obniżenia wartości spółek parterowych. Niewielkie zainteresowanie NFI poprawą sytuacji ekonomiczno-finansowej tych spółek stało się natomiast okazją dla kapitału spekulacyjnego do przejmowania za niewielką opłatą znacznego majątku tych podmiotów, a następnie transferowania środków finansowych tkwiących w dużych należnościach, pochodzących głównie od PKP.

Skutkiem niewłaściwie przygotowanych i przeprowadzonych transakcji, przychody Funduszy ze sprzedaży akcji były niższe łącznie o 11 184,1 tys. zł od wartości kapitałów własnych spółek parterowych. Sprzedaży akcji tych spółek dokonano podmiotom niewiarygodnym finansowo, występującym w roli pośredników podmiotów zagranicznych. Konsekwencją wyboru takich inwestorów, Fabryka „Wagon” SA w Ostrowie Wielkopolskim, upadła, zaś FW Gniewczyna SA oraz Poznańskie Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego SA znalazły się w sytuacji realnego zagrożenia kontynuowania działalności.

2.2. Synteza wyników kontroli

Realizacja przez NFI obowiązków ustawowych

Ustalenia tej kontroli jak również wyniki wcześniejszych badań Izby w tym zakresie⁴ w pełni uzasadniają ocenę o niewykonaniu podstawowych założeń programu Narodowych Funduszy Inwestycyjnych. NFI praktycznie nie realizowały jednego z podstawowych celów, określonych w art. 4 *ustawy o nfi*. Nie tworzyły bowiem mechanizmów ekonomiczno-finansowych umożliwiających restrukturyzację i rozwój spółek parterowych, poprawę zarządzania, a następnie znalezienia dla nich odpowiednich inwestorów strategicznych.

- Nie spowodowano wzrostu wartości spółek w których NFI posiadały wiodące pakiety akcji. Nastąpiło zmniejszanie kapitałów własnych spółek parterowych w okresie posiadania przez NFI ich akcji od 23% w przypadku FW Gniewczyna SA do 74% dla ZNTK Mińsk Maz. SA [str. 10, str. 12, str. 13, str. 14, str. 18]
- NFI dokonały sprzedaży akcji spółek parterowych podmiotom nie dysponującym środkami finansowymi, umożliwiającymi tym spółkom dalszy ich rozwój. [str. 26 i nast.]

⁴ Informacje NIK: nr 11/97/A 9541 z lutego 1997 r. (DPW-41006-95); nr 219/97/I 97003 z października 1997 r. (DSPiP-4114-97) oraz nr 187/2001/P 00182/KGP z grudnia 2001 r. (KGP/DSPP/41004/00)

**Niekorzystne
kontrakty Fabryki
Wagon SA**

Działaniem niegospodarnym było zawieranie przez Zarząd Fabryki Wagon SA niekorzystnych kontraktów z dostawcami materiałów i usług, a także nieaktualizowanie kalkulacji cenowych. Realizacja kontraktów, spowodowała zbędny wzrost kosztów Fabryki Wagon SA w latach 2000-2001 na kwotę 9 637,9 tys. zł, a nieprawidłowa kalkulacja ceny sprzedawanych wagonów, spowodowała straty w wysokości 10 890,3 tys. zł. [str. 10 i nast.]

**Wycena spółek
parterowych**

Wszystkie NFI objęte kontrolą nie wykazały dostatecznej dbałości w maksymalizowaniu dochodów ze sprzedaży wiodących pakietów akcji spółek parterowych.

- NFI Hetman SA⁵ przed sprzedażą 33% pakietu akcji Fabryki Wagon SA nie zlecała wykonania jego wyceny. W bilansie za 1999 r. obniżyła wartości tych akcji do „0” zł; [str. 15 i nast.]
- VII NFI SA zleciła określenie wartości FW Gniewczyna SA jedynie metodą dochodową, pomimo iż kapitał własny Spółki znacząco przekraczał wartości wynikające z tej wyceny; [str. 16 i nast.]
- Foksal NFI SA poprzestała na zdezaktualizowanej wycenie pakietu akcji ZNTK Mińsk Maz. SA metodą dochodową, nie uwzględniającej pozytywnych tendencji w sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki. Przyjęła wycenę majątkową zawierającą błędy i zaniżającą wartość majątku. [str. 17 i nast.]
- Foksal NFI SA przyjęła wycenę majątku ZNTK Nowy Sącz SA, nieuwzględniającą efektów realizacji działań restrukturyzacyjnych i kilkakrotnie wyższej wartości bilansowej brutto Spółki. [str. 18 i nast.]
- Mimo dodatniego kapitału własnego oraz zysku PZNTK SA, NFI Octava SA ujęła w księgach wartość wiodącego pakietu akcji tej Spółki jako „0” zł, już w chwili jego wniesienia przez Skarb Państwa w 1996 r. [str. 18 i nast.]

**Niegospodarna
sprzedaż akcji**

Za działania niegospodarne Izba uznała transakcje przeprowadzone przez NFI bez wykorzystania możliwości zwiększenia ceny za zbywane akcje spółek parterowych. NFI pominęły także interesy tych spółek, nie zawierając w umowach sprzedaży akcji zobowiązań nabywców do dokonania inwestycji sprzyjających ich rozwojowi. Nieprawidłowości w określaniu rzeczywistej wartości sprzedawanych akcji w połączeniu z brakiem przejrzystych procedur ich sprzedaży zwiększały potencjalny obszar dla powstawania mechanizmów korupcyjnych. [str. 19 - 25]

**Działania
naruszające
prawo**

W procesie zbywania akcji Fabryki Wagon SA przez NFI Hetman SA oraz FW Gniewczyna SA przez VII NFI SA miały miejsce działania naruszające prawo.

- Partner Marketing AG - bezpośredni nabywca od NFI Hetman SA 24% pakietu akcji Fabryki Wagon SA – jeszcze przed tą transakcją zakupił od NFI Jupiter SA 19,29% akcji tej Spółki, przekraczając tym samym próg 25% głosów na walnym zgromadzeniu, wymagający powiadomienia UOKiK o zamiarze koncentracji i uzyskania zgody jego Prezesa.; [str. 19 i nast.]
- Prezes Zarządu VII NFI SA nie mając uprawnień statutowych podjął uchwałę o odwołaniu Zarządu FW Gniewczyna SA i powołanie nowego, w składzie wskazanym przez kupujących akcje, pomimo iż w tym czasie nie mieli oni jeszcze praw właścicielskich do tych akcji. [str. 19 i nast.]

⁵ Obecnie: Narodowy Fundusz Inwestycyjny Empik Media & Fashion SA.

Pośrednictwo w nabywaniu akcji	W celu uniknięcia procedury związanej z uzyskaniem stosownych zezwoleń Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, zagraniczni inwestorzy dokonali nabycia akcji Fabryki Wagon SA i FW Gniewczyna SA za pośrednictwem spółek, zarejestrowanych w Polsce. [str. 19 - 26.]
Przejęcie długu akcjonariusza	Ustawowy obowiązek NFI Foksal SA - niedopuszczenia niewiarygodnego inwestora do przejęcia kontroli nad spółką parterową - wykonał Zarząd ZNTK Nowy Sącz SA. Izba pozytywnie oceniła działania Zarządu tej Spółki, który poprzez przejęcie długu swojego większościowego akcjonariusza pozbawił go możliwości skorzystania z praw do akcji, a tym samym dokonania zamierzonych zmian w jej władzach. W ocenie Izby, istniała bowiem realna groźba wytransferowania przez tego akcjonariusza środków finansowych z ZNTK Nowy Sącz SA. [str. 28 i nast.]
Transfery majątku	W 3 spośród 5 skontrolowanych spółek parterowych, po sprzedaży przez NFI pakietów wiodących nastąpiło dalsze pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej. [str. 29, str. 32, str. 38, str. 39] Nowi właściciele akcji tych spółek odzyskiwali zainwestowane środki poprzez umowy pośrednictwa w obrocie gospodarczym.
Pomoc publiczna	Dwie spośród pięciu spółek parterowych objętych kontrolą skorzystały z rozwiązań przewidzianych ustawą restrukturyzacyjną. <ul style="list-style-type: none"> • ZNTK Nowy Sącz SA otrzymała pomoc publiczną w postaci umorzenia zobowiązań na kwotę 19 732 tys. zł. Pomocy tej towarzyszyły kompleksowe działania restrukturyzacyjne we wszystkich obszarach funkcjonowania Spółki mające na celu ograniczenie kosztów oraz wzrost przychodów. Efektem tych działań była poprawa rentowności. [str. 37 i nast.] • Niewłaściwie została wykorzystana pomoc publiczna udzielona PZNTK SA, w wysokości przekraczającej wartość jej majątku. Spółce zostały umorzone długi na kwotę 70 187,1 tys. zł, a mimo tego w dalszym ciągu dopuszczała do powstawania nowych zaległości publiczno-prawnych. [str. 38 i nast.] Zarząd PZNTK SA nie tylko nie podejmował działań oszczędnościowych lecz wiele jego decyzji nosiło znamiona niegospodarności. [str. 39 i nast.]
Koszty Zarządu	Działaniem niegospodarnym był, nieuzasadniony wynikami ekonomiczno-finansowymi spółek, wzrost kosztów ogólnego zarządu, a zwłaszcza wynagrodzeń członków zarządu trzech skontrolowanych spółek. <ul style="list-style-type: none"> • W 2001 r. dokonano zwiększenia kosztów płac w Fabryce Wagon SA ogółem o 19,6%, podwyższając wynagrodzenia Zarządu Spółki aż o 44%. [str.31 i nast.] • Pomimo spadku przychodów ze sprzedaży i rentowności produkcji w latach 2002-2003, FW Gniewczyna SA dokonała znacznego wzrostu kosztów ogólnego zarządu, w tym wynagrodzeń członków Zarządu [str. 35 i nast.] • Podobnie w ZNTK Mińsk Maz. SA w latach 2003-2004 nastąpił wzrost poziomu kosztów ogólnych zarządu m.in. wskutek wzrostu liczby i poziomu wynagrodzeń członków Zarządu oraz utworzenia stanowisk doradców Prezesa Zarządu. [str. 36 i nast.]
Niegospodarne działania rad nadzorczych	Izba ujawniła decyzje rad nadzorczych o wprowadzaniu kosztownych przywilejów dla członków zarządu, nieadekwatne do pogarszających się sytuacji ekonomiczno-finansowych spółek, noszące znamiona niegospodarności.

- Rada Nadzorcza Fabryki Wagon SA podjęła uchwały w sprawie wzrostu wynagrodzeń członków Zarządu, pokrywania kosztów ich dojazdów i zakwaterowania, a także ustanowienia wysokiej odprawy dla Prezesa Spółki. [str. 31 i nast.]
- Decyzją Przewodniczącego Rady Nadzorczej FW Gniewczyna SA, Spółka poniosła koszty w wysokości 2 357,3 tys. zł jako odszkodowanie dla Prezesa Zarządu w związku z odwołaniem go z pełnionej funkcji. [str. 34 i nast.]
- Członek Rady Nadzorczej PZNTK SA, wbrew jej uchwale, rozszerzył zakres świadczeń finansowych dla członków Zarządu, stwarzając zagrożenie powstania zobowiązań Spółki na łączną kwotę 1 179,8 tys. zł. [str. 41 i nast.]

Ustalenia finansowe

Stwierdzone przez kontrole nieprawidłowości w wymiarze finansowym dotyczyły niegospodarnych wydatków na łączną kwotę 27 829,3 tys. zł oraz innych nieprawidłowości w wymiarze finansowym (uszczerpień w przychodach) na łączną kwotę 12 893,3 tys. zł.

- 1) Wydatki niegospodarne miały miejsce w:
  - Fabryce Wagon SA na kwotę 20 283,9 tys. zł; [str. 10 i nast., a także str. 30 i nast.]
  - FW Gniewczyna SA na kwotę 4 939,8 tys. zł; [str. 34 i nast.]
  - ZNTK Mińsk Maz. SA na kwotę 1 892,7 tys. zł; [str. 13 i nast.]
  - PZNTK SA na kwotę 712,9 tys. zł; [str. 39 i nast.]
- 2) Uszczerpiecie w przychodach stwierdzono w:
  - Foksal NFI SA oraz pozostałych NFI z tytułu sprzedaży akcji ZNTK Mińsk Maz. SA na kwotę 1 913,3 tys. zł; [str. 23 i nast.]
  - FW Gniewczyna SA na kwotę 10 980 tys. zł. [str. 33 i nast.]

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

Funkcjonowanie Narodowych Funduszy Inwestycyjnych (dalej: NFI), w tym cele i zasady zarządzania ich majątkiem, określone zostały w *ustawie z dnia 30 kwietnia 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji*⁶ (zwanej dalej *ustawą o nfi*).

**Cele Programu
Narodowych
Funduszy
Inwestycyjnych**

Narodowe Fundusze Inwestycyjne tworzone były przez Skarb Państwa wyłącznie w formie spółek akcyjnych (art. 3 ust. 1 *ustawy o nfi*)⁷. Celem funduszy jest pomnażanie ich majątku, w szczególności poprzez powiększanie wartości akcji/udziałów spółek (tzw. parterowych), w których fundusze są akcjonariuszami/udziałowcami. Fundusze dążą do osiągnięcia ww. celu poprzez: wykonywanie praw z akcji/udziałów spółek powstałych z przekształcenia przedsiębiorstw państwowych w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa oraz innych spółek akcyjnych i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, zwłaszcza dla poprawy zarządzania spółkami, w których fundusze mają pakiet wiodący, w tym umacniania ich pozycji na rynku oraz pozyskiwania dla nich nowych technologii i kredytów; prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na nabywaniu i zbywaniu akcji spółek oraz wykonywaniu uzyskanych praw; udzielanie pożyczek oraz zaciągania pożyczek i kredytów dla realizacji celów statutowych (art. 4 *ustawy o nfi*).

W zamian za wniesione wkłady Skarb Państwa obejmował akcje funduszu (art. 9 ust. 5 *ustawy o nfi*). Ogółem do NFI mogło być wniesionych 60% akcji każdej spółki. Zgodnie z art. 10 ust. 1 *ustawy o nfi*, 27% akcji każdej ze spółek powinno się znaleźć (w przybliżeniu w równych częściach) w posiadaniu wszystkich wyznaczonych funduszy, z wyjątkiem jednego funduszu, który otrzyma w całości pakiet 33% akcji danej spółki. W każdej spółce wyodrębnia się tylko jeden 33% pakiet akcji, który wnosi się w całości jako wkład do jednego z funduszy. Zasady te dotyczą wyłącznie podziału akcji spółek pomiędzy fundusze, w których Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem. Z chwilą wniesienia do funduszy, kapitał akcyjny każdej spółki ustalany zostaje w wysokości 15% jej kapitału własnego w dniu rejestracji (art. 12 ust.1 *ustawy o nfi*).

**Zarządzanie
majątkiem NFI**

Fundusz może zawrzeć umowę o zarządzanie jego majątkiem z firmą, wyłonioną w drodze przetargu⁸ przez Komisję Selekcyjną (art. 21 ust. 1 i 2 *ustawy o nfi*). Firma zarządzająca może otrzymywać wynagrodzenie, na które składają się (art. 24 ust. 3 *ustawy o nfi*):

⁶ Dz. U. Nr 44, poz. 202 ze zm.

⁷ Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 20 czerwca 1995 r. w sprawie określenia narodowych funduszy inwestycyjnych, do których zostaną wniesione akcje jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (Dz. U. z 1995 r. Nr 79, poz. 401), określiła 15 NFI, do których zostały wniesione akcje/udziały jsSP. W rozporządzeniu z dnia 11 kwietnia 1995 r. (Dz. U. Nr 45, poz. 234) RM określiła również tryb wnoszenia jsSP do nfi.

⁸ Szczegółowy tryb przeprowadzenia przetargu w celu wyłonienia firm zarządzających majątkiem nfi określa rozporządzenie RM z dnia 31 sierpnia 1993 r. (Dz. U. Nr 84, poz. 393).

- roczne ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie ustalone w drodze przetargu;
- roczne wynagrodzenie za wyniki finansowe funduszu, w tym także wynagrodzenie wyrażone w postaci określonej procentowo części akcji funduszu, ustalone w wysokości nie przekraczającej wartości 1% akcji funduszu za każdy rok świadczenia usług przez firmę zarządzającą, w kwocie uzyskanej ze sprzedaży akcji oraz wartości należnych dywidend;
- końcowe wynagrodzenie za wyniki finansowe funduszu, w tym także wynagrodzenie wyrażone w postaci określonej procentowo części akcji funduszu, ustalone w obu przypadkach w wysokości nie przekraczającej iloczynu wartości 0,5% akcji funduszu oraz liczby lat, w których firma zarządzająca świadczyła usługi na rzecz funduszu, w kwocie uzyskanej ze sprzedaży akcji oraz wartości należnych dywidend.

W przypadku natomiast gdy Skarb Państwa przestał być jedynym akcjonariuszem zasady wynagradzania firmy zarządzającej świadczącej usługi na rzecz funduszu muszą spełniać warunek, że ta część wynagrodzenia, która uzależniona jest od wyników finansowych funduszu, również wtedy, gdy jest ona wyrażona w określonej procentowo części akcji funduszu, nie może przekroczyć wartości 2% akcji funduszu za każdy rok świadczenia usług przez firmę zarządzającą (art. 24 ust. 5 *ustawy o nfi*).

Statut funduszu oraz umowa między NFI a firmą zarządzającą nie mogą wyłączyć ani ograniczyć odpowiedzialności firmy zarządzającej za szkodę wyrządzoną funduszowi na skutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa (art. 23 ust. 2 *ustawy o nfi*).

Aktywa i pasywa NFI

Na podstawie delegacji określonej w art. 20 ust. 2 *ustawy o nfi*, wydane zostało rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 1995 r. w sprawie szczególnych warunków, którym powinna odpowiadać rachunkowość narodowych funduszy inwestycyjnych⁹. W rozdziale 3 rozporządzenia określono sposób wyceny aktywów oraz pasywów funduszu i ustalenia wyniku finansowego. Zgodnie z tym rozdziałem:

- Na dzień bilansowy udziały wiodące oraz akcje i udziały w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, wycenia się według wartości wyznaczonej metodą praw własności (§ 4.1.);
- Wartość udziałów wiodących powiększa się lub pomniejsza o przypadające na rzecz funduszu zwiększenia lub zmniejszenia kapitału własnego spółki, jakie nastąpiły w ciągu okresu sprawozdawczego, oraz pomniejsza się o przypadające na rzecz funduszu dywidendy lub inne udziały w zyskach z tytułu udziałów wiodących (§ 4.2.);
- Wartość akcji i udziałów w jednostkach zależnych (stowarzyszonych) ujmuje się - na dzień objęcia kontroli przez fundusz - w wartości udziału funduszu w aktywach netto jednostki zależnej (stowarzyszonej), według ich wartości rynkowej na ten dzień. Jeżeli wartość nabycia akcji lub udziałów w jednostce zależnej (stowarzyszonej) różni się od odpowiadającej im części aktywów netto według ich wartości rynkowej, to różnicę tę wykazuje się w odrębnej pozy-

⁹ Dz. U. z 1996 r. Nr 2, poz. 12.

cji bilansu funduszu jako „Wartość firmy z wyceny” lub „Rezerwa z wyceny” (§ 4.3 i § 4.4.).

W kolejnych bilansach funduszu sporządzanych po dniu objęcia kontroli lub rozpoczęcia wywierania znacznego wpływu wartość akcji i udziałów w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych, powiększa się lub pomniejsza o przypadające na rzecz funduszu zwiększenia lub zmniejszenia kapitału własnego jednostek zależnych i stowarzyszonych, jakie nastąpiły w ciągu okresu sprawozdawczego, oraz pomniejsza się o przypadające od akcji i udziałów dywidendy lub inne udziały w zyskach (§ 4.5.).

W rachunku zysków i strat funduszu wykazuje się w oddzielnych pozycjach „Udział w wyniku finansowym netto z tytułu udziałów wiodących”, „Udział w wyniku finansowym netto z tytułu udziałów w jednostkach zależnych”, „Udział w wyniku finansowym netto z tytułu udziałów w jednostkach stowarzyszonych” (§ 4.6.).

Od „Wartości firmy z wyceny” lub „Rezerwy z wyceny” dokonuje się odpisów przez okres 5 lat. Odpisy te wykazuje się w pozycji „Rezerwy i odpisy aktualizujące” rachunku zysków i strat funduszu (§ 4.7.).

Na dzień bilansowy aktywa inne niż wymienione w § 4 oraz zobowiązania wycenia się - najogólniej rzecz ujmując - według ceny rynkowej, w sposób określony w § 5.1

Dla papierów wartościowych, dla których nie jest możliwe zastosowanie żadnej z wymienionych w ust. 1 metod wyceny, zarząd funduszu może stworzyć i wykorzystywać algorytmy wyceny, oparte na metodzie wyceny według wartości rynkowej, z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny, rzetelnie oddające wartość aktywów netto funduszu na jedną akcję. Informacja dodatkowa powinna zawierać opis przyjętych algorytmów wyceny oraz uzasadnienie ich zastosowania (§ 5.2).

Na wykazywany w księgach rachunkowych wynik finansowy netto (zysk lub stratę) składają się, zgodnie z § 8.1 ww. rozporządzenia Ministra Finansów:

- wynik z inwestycji netto,
- zrealizowane i nie zrealizowane zyski (straty) z inwestycji,
- wynik na operacjach nadzwyczajnych,
- obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych i płatności z nim zrównanych na podstawie odrębnych przepisów.

Wynik z inwestycji netto stanowi różnicę między sumą przychodów z inwestycji (udziałów w wyniku finansowym netto, dywidend, innych udziałów w zyskach, odsetek, zrealizowanych różnic kursowych i pozostałych) oraz pozostałych przychodów operacyjnych a sumą kosztów operacyjnych, pozostałych kosztów operacyjnych i wartością rezerw i odpisów aktualizujących (§ 8.2). Zrealizowane zyski (straty) z inwestycji stanowią różnicę pomiędzy przychodami netto ze sprzedaży papierów wartościowych a ich wartością według ceny nabycia (§ 8.3). Nie zrealizowane zyski (straty) z wyceny wyrażają zwyżkę (spadek) wartości rynkowej poszczególnych papierów wartościowych na dzień bilansowy w stosunku do wartości rynkowej tych papierów na poprzedni dzień bilansowy lub w stosunku do kosztu nabycia w odniesieniu do papierów wartościowych na-

bytych w ciągu okresu sprawozdawczego (§ 8.5). Nie zrealizowane zyski (straty) z wyceny ujmowane są w wyniku finansowym okresie sprawozdawczego (§ 8.6). Nie zrealizowany zysk netto roku obrotowego nie może być przeznaczony do podziału (§ 8.7).

Przepisy *ustawy o nfi* nie nakładają ograniczeń ani nie wprowadziły warunków dotyczących zbywania przez fundusze akcji/udziałów spółek parterowych, zarówno w odniesieniu do udziałów wiodących, jak i mniejszościowych. Regulację w tym zakresie stanowią przepisy Kodeksu handlowego, a następnie Kodeksu spółek handlowych i Kodeksu cywilnego oraz postanowienia statutów funduszy. Ograniczenia natomiast występują przy zbywaniu akcji/udziałów spółek NFI przez Skarb Państwa. Zakres warunków, po spełnieniu których mogło nastąpić zbycie akcji/udziałów spółek nfi reguluje *ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji*¹⁰ (dalej *ustawa o kip*).

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. REALIZACJA PRZEZ NARODOWE FUNDUSZE INWESTYCYJNE OBOWIĄZKÓW USTAWOWYCH WOBEC SPÓŁEK PARTEROWYCH

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła wykonywanie przez NFI obowiązków określonych art. 4 ust. 1 *ustawy o nfi* wobec spółek, w których posiadały tzw. pakiety wiodące akcji. Stosownie do postanowień tego przepisu, celem Funduszu było „pomnażanie jego majątku, w szczególności poprzez powiększanie wartości akcji spółek w których jest akcjonariuszem”. NFI mające w kontrolowanych spółkach wiodące pakiety akcji powinny – w myśl art. 4. ust. 2 *ustawy o nfi* - dążyć do osiągnięcia tego celu w szczególności poprzez: wykonywanie praw z akcji spółek w kierunku poprawy zarządzania tymi spółkami, pozyskiwanie dla nich nowych technologii i kredytów, a także udzielanie pożyczek oraz zaciąganie pożyczek i kredytów.

NFI Hetman SA

NFI Hetman SA, posiadający wiodący pakiet (33%) akcji Fabryki Wagon SA, nie podejmował skutecznych działań zmierzających do podniesienia wartości tej Spółki. Wartość bilansowa Fabryki Wagon SA na koniec 1995 r., w którym wniesiony został 33% pakiet akcji do Funduszu, wynosiła 54 562 tys. zł i zmniejszyła się na koniec marca 2001 r. (sprzedaży tego pakietu akcji przez NFI Hetman SA) do kwoty 34 954,5 tys. zł, tj. do poziomu 64,1%, zaś na koniec 2001 r. do 15 512,8 tys. zł (do poziomu 28,4%). Wzrost wartości aktywów Fabryki Wagon SA z 85 460,9 tys. zł na koniec czerwca 1996 r. do 172 208 tys. zł na koniec marca 2001 r. został sfinansowany ponad 4-krotnym (o 328%) zwiększeniem się zobowiązań, tj. z 30 740,1 tys. zł do 131 572,6 tys. zł. Pogorszyła się tym samym struktura finansowania aktywów. W I półroczu 1996 r. aktywa ogółem były sfinansowane kapitałem własnym (w wysokości 53 709,7 tys. zł) w 62,8%, zaś w końcu marca 2001 r. zaledwie w 20,3% (34 954,5 tys. zł). Posiadając decydujący wpływ na wybór Rady Nadzorczej Fabryki Wagon SA, a pośrednio także Za-

¹⁰ Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm. – tytuł zmieniony przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. (Dz.U.02.240.2055) zmieniającej nin. ustawę z dniem 15 stycznia 2003 r.

rzędu tej Spółki, Fundusz ten nie spowodował podjęcia odpowiednich działań restrukturyzacyjnych, jak również nie przeciwdziałał pogarszającej się sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki.

W 1999 r. Fabryka Wagon SA zakończyła swoją działalność stratą netto w wysokości 12 471,6 tys. zł. W kolejnym roku sytuacja ekonomiczna tej Spółki również nie była dobra. Na koniec 2000 r. Spółka wykazała wprawdzie zysk netto w kwocie 940 tys. zł, był on jednak skutkiem operacji księgowych. Wynik finansowy został bowiem skorygowany o kwotę 3 600 tys. zł, stanowiącą efekt przeszacowania majątku ruchomego, wniesionego do utworzonego przez Fabrykę Wagon SA nowego podmiotu „**Elektrociepłowni Wagon**” Sp. z oo. Gdyby nie ten fakt, Spółka zamknęłaby działalność w 2000 r. stratą. Na koniec I kwartału 2001 r., a więc w miesiącu poprzedzającym sprzedaż akcji Spółki, jej sytuacja finansowa była trudna. Fabryka Wagon SA wykazywała stratę netto w wysokości 4 mln zł. Koszty sprzedanych towarów i produktów w wysokości 79 053,2 tys. zł przewyższyły przychody ze sprzedaży, wynoszące 77 845,8 tys. zł. Fabryce Wagon SA brakowało środków na prowadzenie działalności gospodarczej, skutkiem czego świadczenia na ZUS były odprowadzane z trzymiesięcznym opóźnieniem. Na tę sytuację Spółki wpływ miały decyzje Zarządu Fabryki Wagon SA, związane z realizowaniem przez Spółkę niekorzystnych kontraktów z dostawcami materiałów i usług, powodujące zbędny wzrost kosztów.

Podpisana przez Wagon SA, umowa z firmą **Poldar Sp. z oo. z siedzibą w Pleszewie** na wykonywanie prac spawalniczych zgodnie z dokumentacją zleciodawcy, przy użyciu materiałów, urządzeń i narzędzi zleciodawcy zakładała wynagrodzenie pracy spawaczy w wysokości 25,85 zł i 27,30 zł za 1 roboczogodzinę spawania (plus 22% VAT), podczas gdy według technicznego kosztu wytworzenia wraz z narzutem na płace, 1 godzina prac spawalniczych w Spółce wynosiła w tym okresie 6,89 zł. Z ustaleń kontroli wynika, że spawacze z firmy Poldar pracowali w Spółce, nie zawsze jako spawacze. Fabryka Wagon SA, dokonała w latach 2000-2001 zakupu tego rodzaju usług od firmy Poldar na kwotę 2 055,1 tys. zł. Według szacunku Izby, różnica pomiędzy kwotą zapłaconą firmie Poldar za łączną liczbę przepracowanych roboczogodzin w latach 2000-2001, a kosztem takich prac wg stawek obowiązujących w Spółce wyniosła **1 242,9 tys. zł**. W ocenie Izby, podpisanie kontraktu bez uprzedniego sporządzenia kalkulacji ekonomicznej zawieranej transakcji doprowadziło do niegospodarnego wydatkowania pieniędzy Spółki. Zamiast zlecać wykonanie prac spawalniczych firmie zewnętrznej, Fabryka Wagon SA mogła zwiększyć zakres tych prac zatrudniając dodatkową liczbę spawaczy.

Od 1999 r. Fabryka Wagon SA produkowała tzw. mechanizmy rozładunkowe do wagonów typu Falns 440V na podstawie własnej dokumentacji. Na początku 2000 r. Spółka zleciła realizację produkcji i dostaw tych mechanizmów firmie **Met-Chem SA z siedzibą w Pilźnie**. Producent wynegocjował cenę dostarczanego urządzenia na poziomie 34,5 tys. zł/szt., podczas gdy techniczny koszt wytworzenia tych mechanizmów w Spółce kształtował się na poziomie 23 tys. zł/szt. Zakup 730 mechanizmów od firmy Met-Chem spowodował wydatek w wysokości ok. 25 185 tys. zł, podczas gdy techniczny koszt wytworzenia tej liczby mechanizmów w Fabryce Wagon SA wyniosłby ok. 16 790 tys. zł, tj. byłby niższy o kwotę **8 395 tys. zł**. Izba wskazuje, że przeznaczenie środków na zwiększenie możliwości produkcyjnych tych mechanizmów, skutkowałoby kosztami ich produkcji niewspółmiernie niższymi od kwot wydatkowanych na ich zakup.

Firma **Glazbud SA z siedzibą we Wrocławiu** dostarczała do końca 2000 r., w charakterze pośrednika, blachy niezbędne do produkcji wagonów.

Według ustaleń NIK, ceny kupowanych przez Spółkę blach uzgadniane były na szczeblu dyrektorów obu spółek i nie były porównywane do cen proponowanych przez konkurencyjnych dostawców. Wartość dostaw dla Fabryki Wagon SA z Głazbudu w 2000 r. wyniosła 18 754,4 tys. zł. Współpraca z tym pośrednikiem została przerwana w 2001 r., ze względu na rażąco niekorzystne warunki dostaw, natomiast Fabryka Wagon SA rozpoczęła zakupy blach bezpośrednio od producenta.

W ocenie NIK, w Fabryce Wagon SA w sposób nieprawidłowy kalkulowano ceny sprzedawanych wyrobów. Kalkulacje produkowanych wagonów i części do nich, sporządzane były na podstawie kosztów materiałów określonych przez technologów oraz roboczogodzin założonych do ich wykonania, powiększonych o marżę zysku. Kalkulacje sporządzane w latach 1998-2001 zawierały kilkuprocentową marżę zysku (3 do 5%) i nie podlegały przez lata uaktualnieniu, pomimo zmieniających się corocznie realiów ekonomicznych. Zmieniała się bowiem cena użytych materiałów do produkcji (stali i blach), energii, kosztów pracowniczych, kursów walutowych itp. czynników powodujących stały wzrost kosztów produkcji. Sprzedaż wyrobów po cenach wynikających z nieuaktualnianych kalkulacji wpłynęła na powstanie strat w kontraktach eksportowych.

Kontrakt z firmą **Ahaus Alstatter Eisenbahn Cargo AG** (dalej: AAE) na dostawę wagonów kontenerowych Fabryka Wagon SA zawarła 1 kwietnia 1999 r. przy kursie 1 marka niemiecka = 2,20 zł, a jego realizacja dokonywała się przy zdecydowanie niższym kursie marki niemieckiej. W styczniu 2000 r. obniżył się on do poziomu 2,07 zł/1 markę niemiecką, a w lutym 2001 r. do poziomu 1,94 zł/1 markę niemiecką. Wyliczone straty na dostawach eksportowych wagonów dla firmy AAE, stanowiące różnicę pomiędzy technicznym kosztem wytworzenia i wartością przychodów ze sprzedaży 333 sztuk wagonów wyniosły w 2001 r. 7 191 tys. zł, a w 2002 r. przy sprzedaży 343 szt. wagonów 3 699,3 tys. zł.

Sporządzona przez Wagon SA analiza wynikowa efektywności sprzedaży wagonów produkowanych w Fabryce Wagon SA według ich typów wykazała, że na eksporcie jednego wagonu Spółka ponosiła w 2001 r. stratę od 42 347 zł do 20 155 zł, a w 2002 r. od 18 888 zł do 4 138 zł.

VII NFI SA

W ocenie NIK, VII NFI SA nie podejmował skutecznych działań zmierzających do podwyższenia wartości FW Gniewczyna SA. Fundusz nie spowodował m.in. odpowiednich działań restrukturyzacyjnych w Spółce, pomimo pogarszających się wyników ekonomicznych. W okresie posiadania wiodącego pakietu akcji przez VII NFI SA, tj. w latach 1995-2001 kapitał własny FW Gniewczyna SA obniżył się z 44 331 tys. zł¹¹ do 34 119,5 tys. zł, tj. o blisko ¼ (o 23%). Wzrost w powyższym okresie wartość aktywów FW Gniewczyna SA z 49 400 tys. zł do 94 553 tys. zł został sfinansowany blisko 13-krotnym (o 1190,1%) zwiększeniem się zobowiązań, tj. z 4 519,3 tys. zł do 58 305,7 tys. zł. Oznaczało to również pogorszenie struktury finansowania aktywów. W 1995 r. aktywa ogółem były sfinansowane kapitałem własnym w 89,7%, zaś w 2001 r. zaledwie w 35,5%.

W 1999 r. FW Gniewczyna SA zakończyła działalność stratą w kwocie 2 595 tys. zł. W kolejnym roku Spółka wykazała wprawdzie wynik dodatni

¹¹ Prospekt emisyjny VII NFI SA (s. 102) - Warszawa 30 września 1996 r.

w wysokości 1 036,7 tys. zł, lecz w kolejnym 2001 r. jej strata wyniosła już 5 661 tys. zł.

**Foksal NFI SA w
ZNTK Mińsk
Mazowiecki SA**

W ocenie NIK, Foksal NFI SA nie wspomagała działań zmierzających do podwyższenia wartości ZNTK Mińsk Maz. SA. W okresie posiadania wiodącego pakietu akcji przez Foksal NFI SA, kapitał własny ZNTK Mińsk Maz. SA obniżył się z 22 278 tys. zł na dzień 30 czerwca 1996 r.¹² do 5 792,2 tys. zł na koniec 2001 r., tj. o 74%, a więc blisko 4-krotnie. Wzrost w powyższym okresie wartości aktywów ZNTK Mińsk Maz. SA z 31 908 tys. zł do 34 317,7 tys. zł został sfinansowany blisko 3-krotnym (o 183,2%) zwiększeniem się zobowiązań, tj. z 9 488,2 tys. zł na dzień 30 czerwca 1996 r. do 26 869,7 tys. zł na koniec 2001 r. Pogorszyła się również w tym czasie struktura finansowania aktywów. W I półroczu 1996 r. aktywa ogółem były sfinansowane kapitałem własnym w 69,8%, zaś w 2001 r. zaledwie w 16,9%.

Foksal NFI SA nie reagowała na prośby ZNTK Mińsk Maz. SA o pomoc finansową. Spółka zwróciła się do Foksal NFI SA pismem z 29 kwietnia 1998 r. o pożyczkę w kwocie 3 mln zł, ze względu na realną groźbę utraty płynności finansowej. Sytuacja powyższa była skutkiem pogłębiających się zaległości płatniczych ze strony **Polskich Kolei Państwowych (PKP)** - głównego odbiorcy usług ZNTK Mińsk Maz. SA.

W I kwartale 1998 r. PKP praktycznie zaprzestały regulować zobowiązania. Sprzedaż dla PKP w tym kwartale wyniosła bowiem 8 315 tys. zł, natomiast wpływy zaledwie 3 769 tys. zł. Dodatkowe utrudnienie dla ZNTK Mińsk Maz. SA stanowiła również niska ocena przez banki jej zdolności kredytowej. Ocena powyższa była konsekwencją złych wyników finansowych wykazanych w 1997 r., przyczyną których był głównie brak produkcji w pierwszych miesiącach tego roku oraz niskie ceny uzyskane w wielu przetargach, organizowanych przez PKP na produkcję realizowaną do kwietnia 1998 r. Zarząd ZNTK Mińsk Maz. SA zamierzał przeznaczyć powyższą pożyczkę na sfinansowanie potrzeb związanych z realizacją kontraktu z **Kolejami Chorwackimi Sp. z oo.** na naprawę główną i modyfikację dwóch jednostek EMV, jak również na dokonanie zakupu materiałów i usług w ramach realizacji kontraktów dla PKP. Powyższa prośba pozostała bez odpowiedzi.

W całym analizowanym okresie (latach 1998-2002) Foksal NFI SA jednokrotnie, w dniu 5 lutego 2001 r. udzieliła Spółce pożyczki w kwocie 1 mln zł, na okres 3 miesięcy, oprocentowanej według stawki 22,5% w skali roku.

Obok występujących zaległości płatniczych, wpływ na prowadzenie w latach 1998-1999 działalności ZNTK Mińsk Maz. SA ze stratami, w wysokości kolejno 5 048,6 tys. zł i 3 294,5 tys. zł, miała także restrukturyzacja Spółki, powodująca występowanie w pierwszym okresie dodatkowych kosztów. Na restrukturyzację ZNTK Mińsk Maz. SA, przeprowadzoną w latach 1998-2002 wydankowano łącznie 3 216,1 tys. zł. Przyniosła ona efekty w postaci zmniejszenia zatrudnienia, o 24,8%, tj. z 879 osób w 1998 r. do 661 osób w 2001 r., przy czym w 2002 r. w efekcie wzrostu produkcji zwiększono zatrudnienie ogółem o 27 osób. Restrukturyzacja nie spowodowała natomiast znaczących zmian w strukturze składników aktywów Spółki. Jedną z ważniejszych w tym zakresie decyzji była sprzedaż

¹² Prospekt emisyjny Foksal NFI SA (s. 76) - Warszawa 12 listopada 1996 r.

w dniu 29 grudnia 1998 r. połowy ostatniej kondygnacji biurowca oraz część powierzchni magazynowych za kwotę 3 040 tys. zł.

W latach 2000-2001 Zarząd ZNTK Mińsk Maz. SA podejmował niekorzystne decyzje związane z windykacją należności od PKP, głównego odbiorcy usług Spółki. Nieprawidłowości w tym obszarze funkcjonowania Spółki, związane z zawieraniem porozumień kompensacyjnych – poprzez pośredników - miały wpływ na powstawanie w tych latach strat netto z całokształtu działalności.

W latach 2000-2001 obroty Spółki z PKP wynosiły kolejno 42 123 tys. zł i 45 460 tys. zł, natomiast na konto ZNTK Mińsk Maz. SA wpłynęło bezpośrednio 13 211 tys. zł i 11 743 tys. zł, tj. kwoty stanowiące odpowiednio około 31% i 26% obrotów. W okresie tym ZNTK Mińsk Maz. SA zawarła 54 porozumienia kompensacyjne, wynikiem których była kompensata kwot w wysokościach 15 220 tys. zł i 13 157 tys. zł. Wynagrodzenie firm organizujących powyższe porozumienia kompensacyjne, z tytułu windykacji należności i pośrednictwa finansowego wynosiło 867 tys. zł i 796 tys. zł, które stanowiły 24,7% i 18% kosztów finansowych w tych latach.

**Foksal NFI SA
w ZNTK Nowy
Sącz SA**

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Foksal NFI SA nie realizowała również obowiązku powiększania wartości akcji ZNTK Nowy Sącz SA. Wartość bilansowa netto pakietu akcji ZNTK Nowy Sącz SA w księgach Foksal NFI SA wynosiła na dzień 2 września 1995 r. (wartość wniesienia) – 11 468 490 zł, na dzień 31 grudnia 2000 r. już 0 zł, na dzień 31 grudnia 2001 r. również 0 zł. Wprawdzie na dzień 30 czerwca 2002 r. Fundusz podwyższył wartość bilansową pakietu akcji do 320 000 zł, niemniej jednak – zważywszy na wyjściową wartość pakietu akcji - trudno uznać tę zmianę za realizację postanowień art. 4 ust. 1 *ustawy o nfi*.

Foksal NFI SA nie egzekwowała od ZNTK Nowy Sącz SA działań restrukturyzacyjnych mających poprawić, gwałtownie pogarszającą się zwłaszcza w 2001 r., sytuację ekonomiczno-finansową Spółki. Stan ten wynikał po części ze znacznej rotacji składu Rady Nadzorczej ZNTK Nowy Sącz SA. W latach 2000-2003 w skład pięciosobowej Rady Nadzorczej wchodziło 20 osób, przy czym niektóre osoby pełniły swoje funkcje zaledwie przez kilka miesięcy.

Sytuacja ekonomiczna ZNTK Nowy Sącz SA, w okresie poprzedzającym sprzedaż jej akcji przez Foksal NFI SA systematycznie się pogarszała. Działalność gospodarczą w 2000 r. Spółka zakończyła stratą netto w wysokości 6 927,4 tys. zł. Wynik ten był skutkiem głównie zmniejszenia się przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług oraz utworzeniem rezerw na nieściągalne należności w kwocie 5 337,7 tys. zł. Ponadto koszty kredytów i odsetek od zobowiązań pogorszyły wynik finansowy brutto na działalności gospodarczej o kwotę 4 951,6 tys. zł. Generowanie straty na działalności Spółki przez kolejny rok powodowało ograniczenia nakładów inwestycyjnych i możliwości pozyskania obcych źródeł finansowania. W pasywach bilansu wykazano zmniejszenie się udziału kapitału własnego w finansowaniu aktywów Spółki. W 2000 r. kapitał własny był w 48,1% źródłem finansowania aktywów, wobec jeszcze 57% jego udziału w 1998 r. Zmiana struktury źródeł finansowania spowodowała pogorszenie się pozycji Spółki, jako partnera dla instytucji finansowych i banków w zakresie pozyskiwania środków finansowych, jak również wzrost kosztów finansowych. Wobec niższego od odpisów amortyzacyjnych poziomu inwestycji w majątek trwały, spadała także wartość jej majątku.

Jako działanie niekorzystne dla Spółki NIK uznała brak sprzeciwu Rady Nadzorczej ZNTK Nowy Sącz SA, na wprowadzenie od dnia 1 października

2000 r., przez Zarząd podwyżek płac dla pracowników Spółki, pomimo że co miesiąc podejmowane były uchwały o zaciągnięciu kredytu kasowego na wypłatę tych wynagrodzeń.

W 2001 r. sytuacja ekonomiczna ZNTK Nowy Sącz SA uległa dalszemu pogorszeniu. Suma bilansowa zmniejszyła się na koniec 2001 r. o 19% w odniesieniu do roku poprzedniego. Majątek obrotowy Spółki zmalał o 21%, a majątek trwały o 14%. Struktura rzeczowa majątku trwałego (ponad 80% udział budynków budowli) decydowała o wysokich kosztach stałych, związanych z jego utrzymaniem: amortyzacją, podatkami, kosztami eksploatacji i kosztami finansowymi, związanymi z odsetkami od nieterminowych płatności zobowiązań budżetowych. Koszty działalności operacyjnej wyniosły 135 112 tys. zł i przewyższały o 12 617,1 tys. zł przychody ZNTK Nowy Sącz SA, które zmniejszyły się w porównaniu do roku ubiegłego o 29,1%. Pogłębiła się strata na działalności operacyjnej o 13 635,2 tys. zł, co rzutowało na stratę w działalności Spółki w wysokości 29 363,7 tys. zł. Opóźnianie, głównie przez PKP SA, płatności za usługi remontowe spowodowało zwiększenie udziału należności i roszczeń w wartościach aktywów ZNTK Nowy Sącz SA z 43% w 2000 r. do 52% w 2001 r.

3.2.2. OKREŚLENIE PRZEZ NFI WARTOŚCI POSIADANYCH PAKIETÓW AKCJI SPÓŁEK PARTEROWYCH

W ocenie NIK, wyrazem braku dostatecznej dbałości w pomnażaniu majątku NFI, w postaci wiodących pakietów akcji spółek objętych kontrolą, było niewłaściwe podejście do ich wyceny. Kontrola NIK ujawniła bowiem, że niektóre NFI dokonały w latach wcześniejszych przeszacowania posiadanego pakietu akcji do poziomu „0” zł i przed jego sprzedażą nie zlecały wykonania wyceny, bądź też przyjmowały wyceny różniące się znacząco od rzeczywistej wartości majątku przypadającego na zbywane akcje.

Fabryka Wagon SA

Wartość wniesionego w 1995 r. 33% pakietu akcji Fabryki Wagon SA określona została w księgach NFI Hetman SA w wysokości 18 005,5 tys. zł. W kolejnych dwóch latach wartość tego pakietu akcji była zmniejszana w 1996 r. do kwoty 15 539 tys. zł i w 1997 r. do 7 769,5 tys. zł. W 1999 r. Zarząd NFI Hetman SA podjął decyzję o obniżeniu wartości tych akcji do „0” zł, uzasadniając ją stałym zagrożeniem - dla funkcjonowania i wartości Fabryki Wagon SA - ze strony PKP, które regulowały z opóźnieniem płatności za usługi wykonywane przez tę Spółkę. Decyzja o tak drastycznym zmniejszeniu wartości tych akcji została podjęta pomimo iż - jak już wspomniano wyżej - w okresie od 1995 r. do stanu na dzień 31 marca 2001 r., kapitał własny Fabryki Wagon SA zmniejszył się wprawdzie z 54 562 tys. zł do 34 954,5 tys. zł lecz nadal był wysoki. Obniżenie wartości pakietu akcji miało wpływ na wysokość aktywów netto NFI Hetman SA. Wartość aktywów netto zmniejszyła się bowiem z 324 109 tys. zł w 1998 r. do 238 602 tys. zł w 1999 r. W ślad za tym zmniejszyła się również średnia cena akcji NFI Hetman SA notowanych na **Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych**: z 6,41 zł w 1998 r. do 4,67 zł w 1999 r. i 3,65 zł w 2000 r.¹³ Decyzja o obniżeniu wartości pakietu akcji do poziomu „0” zł, jak i podane powody jej

¹³ Źródło: Komunikaty NFI Hetman SA podawane do wiadomości publicznej w systemie EMITENT.

podjęcia pozostawały w sprzeczności ze stanowiskiem **CA IB Fund Management** – firmy zarządzającej NFI Hetman SA, która w piśmie z 9 lutego 2001 r. do Dyrektora Departamentu Funduszy Kapitałowych MSP pani Urszuli Pałaszek-Mitroczyk stwierdziła m.in., że „Dzięki dynamicznemu rozwojowi w ostatnich latach Fabryka „Wagon” w Ostrowie Wlkp. stała się wiodącym przedsiębiorstwem napraw taboru kolejowego w Polsce (udział w rynku napraw taboru towarowego przekracza 50%) oraz największym producentem wagonów w Europie.”

Izba nie podzieliła stanowiska NFI Hetman SA, iż wartość księgowa akcji Fabryki Wagon SA określona na podstawie wartości ewidencyjnej majątku, nie uwzględniała realnych możliwości uzyskania takich cen w przypadku jego sprzedaży. Tezie tej przeczy m.in. nie tylko wynik uzyskany na sprzedaży tych akcji, lecz także przeprowadzona wycena majątku Wydziału Ciepłowni, dokonana przed jego wniesieniem jako aportu do tworzonej spółki „Elektrociepłownia Wagon” Sp. z oo. W wyniku tej wyceny, wartość majątku tego wydziału (7 560 tys. zł) była o 70,9% wyższa od jego wartości księgowej, wynoszącej 4 423,1 tys. zł.

Przed sprzedażą powyższego pakietu akcji Fabryki Wagon SA, NFI Hetman SA nie zlecała wykonania wyceny wartości tej Spółki. Zarząd NFI Hetman SA nie potrafił również wyjaśnić kontrolerom NIK przyczyn niedokonania takiej wyceny.

**FW
Gniewczyzna SA**

VII NFI SA zleciła firmie **BTW Investment Services SA** określenie wartości Spółki jedynie na podstawie wyceny metodą dochodową. Z wyceny tej, wykonanej w listopadzie 2001 r. wynikało, że wartość 33% pakietu akcji FW Gniewczyzna SA mieściła się w przedziale 8,49-10,37 mln zł, co odpowiadało wartości jednej akcji w granicach od 15,13 zł do 18,48 zł. Nie dokonano natomiast wyceny metodą majątkową, pomimo że wartość aktywów FW Gniewczyzna SA w latach 2000-2001 przekraczała kwotę 94 mln zł. Z kolei wartość kapitałów własnych Spółki wynosiła w tych latach odpowiednio 40 392,5 tys. zł i 34 119,5 tys. zł, tj. 23,76 zł/akcję i 20,07 zł/akcję. Oznacza to że wartość kapitałów własnych Spółki przypadających na pakiet akcji posiadany przez VII NFI SA wynosiła kolejno w ww. latach 13,33 mln zł i 11,26 mln zł.

Izba uznała za nietrafny pogląd VII NFI SA, iż wycena wartości FW Gniewczyzna SA metodą dochodową była najbardziej adekwatną, gdyż metoda ta w sposób realny pozwalała ustalić możliwą do zrealizowania cenę sprzedaży za zbywany pakiet akcji. Zdaniem Izby, właściciel powinien być zainteresowany sprzedażą przedsiębiorstwa powyżej wartości jego majątku. Właściciel zainwestował bowiem w przedsiębiorstwo określony kapitał i sprzedając ma prawo oczekiwać przynajmniej zwrotu tego kapitału, w innym przypadku poniesie bowiem stratę. Wycena metodą dochodową powinna natomiast bardziej interesować nabywcę przedsiębiorstwa, który przy określonej cenie będzie chciał i mógł przeprowadzić kalkulację co do okresu zwrotu poniesionych nakładów. Ograniczenie - w zleceniu firmie konsultingowej - oszacowania wartości Spółki wyłącznie do jednej metody można byłoby natomiast odczytać jako brak zainteresowania w poznaniu bardziej zobiektywizowanego przedziału w jakim Zarząd VII NFI SA powinien negocjować warunki cenowe w procesie sprzedaży akcji. Ocenę tę po-

twierdza – niezakwestionowana przez Zarząd VII NFI SA – próba drastycznego zaniżenia wartości FW Gniewczyna SA przez firmę zarządzającą.

W świetle przedstawionych wyżej danych bilansowych i wyceny przedstawionej przez firmę BTW, Izba krytycznie oceniła oszacowanie przez firmę zarządzającą - **Private Equity Poland Sp. z o.o.** (dalej: PEP) - wartości 33% pakietu akcji FW Gniewczyna SA na zaledwie 3,04 mln zł, tj. 5,45 zł na akcję.

**ZNTK Mińsk
Mazowiecki SA**

Przystępując do sprzedaży akcji ZNTK Mińsk Maz. SA, Foksal NFI SA nie dysponował rzetelną wiedzą na temat wartości tej Spółki. Podstawę negocjacji cenowych stanowiły bowiem wyceny z marca i listopada 2001 r., opracowane odpowiednio przez firmę **Polinvest Sp. z o.o.** z Krakowa oraz PEP, tj. firmę zarządzającą Foksal NFI. Polinvest wycenił ZNTK Mińsk Maz. SA metodą dochodową i porównawczą, rekomendując jej wartość na 1 290 tys. zł za 100% akcji, tj. 0,65 zł/akcję, natomiast wg PEP, wartość ZNTK Mińsk Maz. SA wyceniona metodą dochodową wynosiła 2 535 tys. zł, (1,29 zł/akcję), zaś metodą skorygowanych aktywów netto 3 647 tys. zł, (1,85 zł/akcję).

Dokonujący wyceny metodą dochodową nie potrafili trafnie ocenić przyszłych wyników finansowych Spółki. Ujemne wyniki stanowiące podstawę wyceny ZNTK Mińsk Maz. SA były po części konsekwencją realizacji programu restrukturyzacji oraz trudności z utrzymywaniem płynności finansowej, na skutek opóźnień w regulowaniu zobowiązań przez PKP. Jednakże straty na działalności Spółki w kolejnych latach 1998-2001 malały, wynosząc odpowiednio: 5 048,6 tys. zł, 3 294,5 tys. zł, 2 394,1 tys. zł i 956 tys. zł, natomiast za I półrocze 2002 r., a więc tuż przed sprzedażą akcji, Spółka osiągnęła zysk netto w kwocie 2 830,7 tys. zł. Wprawdzie za cały 2002 r. zysk netto Spółki był nieco mniejszy i wyniósł 2 799,9 tys. zł, jednakże w kolejnym półroczu osiągnęła ona również wynik dodatni. Zysk netto ZNTK Mińsk Maz. SA w I półroczu 2003 r. wyniósł 2 273,6 tys. zł.

Przy wycenie wartości ZNTK Mińsk Maz. SA metodą skorygowanych aktywów netto, Zespół Analiz PEP popełnił błędy rachunkowe, jak również zastosował niekorzystne dla Funduszu współczynniki korygujące wartość poszczególnych składników aktywów, w porównaniu do wyceny nieruchomości Spółki, przeprowadzonej w lipcu 1998 r. przez firmę „**Henry Butcher In Association With Gerald Eve International**” z Warszawy (zwanej dalej firmą Henry Butcher). Wartość księgową aktywów netto (bez wartości pozabilansowej obejmującej prawo użytkowania wieczystego gruntów) na dzień 30 września 2001 r. w wysokości 9 447,8 tys. zł PEP skorygował do poziomu 1 446,5 tys. zł, tj. aż o 84,7%. Natomiast według danych zawartych w załączniku nr 6 do wyceny sporządzonej przez PEP, wielkości te powinny wynosić odpowiednio: wartość księgową 6 406,3 tys. zł i wartość po korekcie (-)1 595 tys. zł. Konsekwencją tego było podanie wartości skorygowanych aktywów netto wraz z wartością prawa użytkowania wieczystego gruntów (określonych na 2 200 tys. zł) w wysokości 3 646,5 tys. zł, zamiast na poziomie 605 tys. zł. Wartość budynków i budowli oraz gruntów ZNTK Mińsk Maz. SA Zespół ten wyliczył na kwotę 6 563,1 tys. zł. Wartości te uzyskano obniżając o 40% księgową wartość budynków i budowli oraz przyjmując wartość prawa użytkowania wieczystego gruntów o powierzchni 275 tys. m² na poziomie 8 zł/m². Założenia te znacząco różniły się od przyjętych przez firmę Henry Butcher. Według wyliczeń tej firmy, wartość nieruchomości Spółki wynosiła 18 355 tys. zł, w tym grunty pod inwestycje o powierzchni 79 tys. m² wyceniono na kwotę 2 032 tys. zł, przyjmując wartość prawa użytkowania wieczystego gruntów nie zalesionych na poziomie 30 zł/m² oraz terenu zalesionego na poziomie 15 zł/m². Uwzględniając fakt sprzedaży 29 grudnia 1998 r. części majątku ZNTK Mińsk Maz. SA za kwotę

3 040 tys. zł, wartość pozostałych nieruchomości była - wg oszacowania firmy Henry Butcher - ponad 2-krotnie (o 133,4%) wyższa od ich wyceny, sporządzonej przez PEP.

ZNTK Nowy Sącz SA

Podstawą działań związanych ze sprzedażą akcji ZNTK Nowy Sącz SA była wyłącznie wycena, sporządzona przez PEP, według której wartość jednej akcji mieściła się w granicach 2,11 zł – metodą skorygowanych aktywów netto i „0” zł – metodą likwidacyjną. Wyceny tej Fundusz nie poddał weryfikacji. Wartość bilansowa brutto jednej akcji ZNTK Nowy Sącz SA, wynosząca na 31 marca 2001 r. 16,92 zł, zmniejszyła się wprawdzie na 30 czerwca 2002 r. do 8,41 zł, jednakże kilkakrotnie przekraczała poziom określony wyceną. Jak wynika z ustaleń kontroli w ZNTK Nowy Sącz SA, zmniejszenie wartości akcji było skutkiem działania Zarządu Spółki odwołanego 18 czerwca 2001 r. Wycena PEP nie uwzględniała natomiast pozytywnych tendencji realizacji działań restrukturyzacyjnych rozpoczętych przez kolejny Zarząd, efektem których była poprawa od 2002 r. wyników finansowych Spółki. Rozpoczął się proces sprzedaży bądź likwidacji zbędnych środków trwałych, restrukturyzacji zadłużenia oraz racjonalizacji produkcji i zatrudnienia.

Wobec trudności w odzyskiwaniu swoich należności, ZNTK Nowy Sącz SA podejmowała decyzje o ich sprzedaży. Dzięki wpływowi z tego tytułu środków Spółka mogła spłacić zaległości wobec ZUS i uzyskać zaświadczenie uprawniające do uczestnictwa w przetargach.¹⁴

PZNTK SA

Odmowa Zarządu NFI Octava SA poddania Funduszu kontroli NIK uniemożliwiła kontrolerom ustalenie przebiegu procesu przygotowania i sprzedaży pakietu akcji PZNTK SA, w tym także sposobu określenia wartości tego pakietu. Z danych zawartych w prospekcie emisyjnym¹⁵ wynika, że kapitał własny PZNTK SA na dzień 30 czerwca 1996 r. wynosił 12 967,3 tys. zł. Spółka wypracowała również zysk w kwocie 640,6 tys. zł. Pakiet wiodący 375 540 akcji tej Spółki (33% kapitału akcyjnego) o wartości księgowej 4 279,2 tys. zł został wniesiony do NFI Octava SA w 1996 r. w drodze podwyższenia kapitału. Decyzją Zarządu NFI Octava SA, dokonano jednak korekty wartości księgowej tego pakietu akcji o 4 279,2 tys. zł, a więc do poziomu „0”zł, motywując tę decyzję zagrożeniem kontynuowania przez Spółkę działalności gospodarczej.

W 2001 r. w którym NFI Octava SA sprzedała akcje Spółki, wartość przychodów PZNTK SA wyniosła 47 655,8 tys. zł, co oznaczało spadek w porównaniu do roku poprzedniego o 6 985,1 tys. zł (o 12,8%), przy równoczesnym wzroście o 788,6 tys. zł kosztów działalności operacyjnej. Skutkiem tych relacji, Spółka zakończyła działalność w 2001 r. stratą netto w kwocie 9 182,3 tys. zł. W konsekwencji tego rodzaju działań, wartość kapitałów własnych PZNTK SA wyniosła na koniec 2001 r. 4 803,8 tys. zł, tj. zmniejszyła się o 63% w porównaniu do stanu na 30 czerwca 1996 r. Wartość kapitałów własnych na koniec 2001 r. przypadająca na 1 akcje Spółki wyniosła 4,22 zł, zaś Fundusz sprzedał je po cenie 2 zł/akcję.

¹⁴ Szerzej w pkt. 3.2.8 informacji str. 37 i nast.

¹⁵ Prospekt emisyjny OCTAVA Narodowy Fundusz Inwestycyjny SA w Warszawie z dnia 30 października 1996 r.

3.2.3. SPRZEDAŻ PRZEZ NFI PAKIETÓW WIODĄCYCH SPÓŁEK PARTEROWYCH

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła skutki ekonomiczne sprzedaży przez NFI pakietów akcji wszystkich pięciu spółek parterowych objętych kontrolą. W ocenie Izby transakcji tych dokonano zbyt pośpiesznie, przez co nie zostały wykorzystane wszystkie możliwości zwiększenia ceny za zbywane akcje. Nabywcami akcji zostały podmioty zadłużone, co w ocenie Izby miało niekorzystny wpływ na wyniki ekonomiczno-finansowe spółek parterowych. W umowach sprzedaży akcji nie zawarto zobowiązań nabywców do dokonania jakichkolwiek inwestycji sprzyjających rozwojowi tych spółek. W konsekwencji czego NFI objęte kontrolą nie osiągnęły jednego z podstawowych celów funkcjonowania, będącego jednocześnie ich obowiązkiem, tj. powiększania wartości spółek, w których były największymi akcjonariuszami. Kontrola ujawniła przypadki uczestnictwa niektórych NFI w działaniach mających na celu obejście *ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów*¹⁶, a także *ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców*.¹⁷

Negatywna ocena Izby dotyczyła również braku wspólnej polityki i porozumienia pomiędzy NFI i Skarbem Państwa, tj. głównych akcjonariuszy spółek objętych kontrolą z branży związanej z produkcją i remontami taboru kolejowego, w zakresie zbywania pakietów akcji spółek parterowych i poszukiwania dla nich odpowiednich inwestorów. Brak takiego współdziałania wykorzystali nabywcy akcji tych spółek, realizując swoje cele drogą prowadzenia negocjacji poprzez pośredników i oddzielnie z każdym z dotychczasowych akcjonariuszy.

NFI Hetman SA

NFI Hetman SA zawarła 22 lutego 2000 r. porozumienie z NFI Jupiter SA, posiadającym 19,29% pakiet akcji Fabryki Wagon SA, o wspólnej sprzedaży tych akcji i zaoferowała objęcie tą transakcją - na tych samych zasadach cenowych i w tym samym terminie - także akcji należących do Skarbu Państwa. Termin porozumienia upływał z końcem 2000 r. i nie został przedłużony na kolejny okres. Brak takiego porozumienia wykorzystała firma **Partner Marketing AG Landweg 1 6052 Hergiswil Nw w Szwajcarii** (dalej: Partner Marketing AG), realizując swoje cele drogą prowadzenia negocjacji oddzielnie z każdym z nich.

Pismem z 6 marca 2001 r. NFI Hetman SA poinformował 15 potencjalnych inwestorów o zamiarze sprzedaży pakietu wiodącego Fabryki Wagon SA. W piśmie tym określony został na dzień 20 marca 2001 r. termin przesłania do NFI Hetman SA potwierdzenia o wstępnym zainteresowaniu nabyciem tych akcji, a także możliwość udostępnienia uaktualnionego Memorandum Informacyjnego Fabryki Wagon SA wraz z informacją na temat dalszego trybu postępowania. W odpowiedzi na powyższe pismo, zainteresowanie zakupem 33% pakietu akcji zgłosiły m.in. **Huta Gliwice Osie Sp. z o. oz Gliwic** oraz **Glazbud SA z Wrocławia**. W dniu 13 marca 2001 r., a więc przed upływem powyższego terminu do składania ofert, NFI Hetman SA postanowiła sprzedać akcje Fabryki Wagon SA firmie Partner Marketing AG, eliminując tym samym pozostałych potencjalnych nabywców.

¹⁶ Dz. U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm.

¹⁷ Tekst jednolity Dz. U. z 2004 r., Nr 167, poz. 1758 ze zm.

W dniu 20 marca 2001 r. NFI Hetman SA zawarła z Partner Marketing AG umowę sprzedaży 774 510 akcji imiennych serii A Fabryki Wagon SA, po cenie 13,90 zł za akcję, tj. za łączną wartość 10 804 414,50 zł. Przeniesienie własności akcji na Partner Marketing AG uzależnione było od spełnienia się następujących warunków:

- kupujący uzyska decyzję **Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji** zezwalającą na nabycie akcji,
- kupujący i Spółka uzyska informację od **Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów** (Prezesa UOKiK) o braku zastrzeżeń do nabycia akcji przez kupującego.

Uzyskanie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zezwalającej na nabycie akcji było niezbędne z uwagi na fakt, że w wyniku transakcji z dnia 20 marca 2001 r. Partner Marketing AG stał się właścicielem 51,29% akcji Fabryki Wagon SA. Na wniosek firmy Partner Marketing AG z 27 marca 2001 r., powyższa umowa sprzedaży akcji Fabryki Wagon SA została rozwiązana 3 kwietnia 2001 r. We wniosku pełnomocnik ww. firmy proponował sprzedaż 33% pakietu akcji dwóm podmiotom, tj. Partner Marketing AG, który nabyłby 24% akcji, natomiast pozostałe 9% akcji zakupiłaby **Partners Group Sp. z oo. w Warszawie** (dalej: Partners Group), przedstawiona jako partner polski współpracujący z Partner Marketing AG. NFI Hetman SA nie podjęła próby wynegocjowania korzystniejszej ceny za akcje poprzez rezygnację z negocjacji z innymi inwestorami, a zwłaszcza z Hutą Gliwice Osie Sp. z o. o. Z dokumentów skierowanych do NFI Hetman SA, wynikało, że ten potencjalny inwestor wyrażał duże zainteresowanie w nabyciu 90% akcji Fabryki Wagon SA. W miejsce rozpoczęcia nowych negocjacji, NFI Hetman SA przyjęła propozycję Partner Marketing AG.

W dniu 3 kwietnia 2001 r. NFI Hetman SA zawarła dwie umowy sprzedaży, a mianowicie: firmie Partner Marketing AG sprzedała 563 280 akcji imiennych (24% ogólnej liczby akcji) za kwotę 7 767 tys. zł, zaś 211 230 akcji imiennych (9%) nabyła za kwotę 2 946,7 tys. zł Partners Group, reprezentowana przez jej jedynego wspólnika. Partner Marketing AG zapłacił za 24% pakiet akcji przed dniem zawarcia umowy sprzedaży. Według *Wyciągu dziennego ING BARINGS* z 30 marca 2001 r. Partner Marketing AG dokonał płatności powyższej kwoty tytułem: „AKTIEN GEMASS VERTRAG 20.03.2001”¹⁸. Łączna wartość pakietu akcji Fabryki Wagon SA sprzedanych przez NFI Hetman SA wyniosła 10 713,7 tys. zł. Oznacza to, że wartość Spółki określona na podstawie uzyskanej ceny ze sprzedaży wynosiła 32 465,8 tys. zł. Według bilansu na 31 marca 2001 r., kapitał własny Spółki był wyższy od powyższej kwoty o 2 488,7 tys. zł i wynosił 34 954,5 tys. zł. NFI Hetman SA sprzedała zatem akcje po cenie niższej o **821,3 tys. zł** od wartości kapitału własnego przypadającego na te akcje.

Powyższe umowy sprzedaży nie zawierały warunków zawieszających przeniesienie własności akcji na kupujących do czasu uzyskania odpowiednich stanowisk organów państwowych. Zawierając taką umowę, NFI Hetman SA przyczyniła się do naruszenia przez Partner Marketing AG art. 12 ust. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, dotyczącego obowiązku zgłoszenia do UOKiK zamiaru koncentracji, (uzyskania co najmniej 25% głosów na walnym zgromadzeniu) w celu uzyskania jego zgody. Inwestor ten nabył wprawdzie od NFI Hetman SA 24% akcji Fabryki Wagon SA, jednakże w dniu podpisywania ww. umowy był on

¹⁸ Akcje zgodnie z umową 20.03.2001.

już w posiadaniu 19,29% akcji Fabryki Wagon SA, które nabył od NFI Jupiter SA.¹⁹ Fakt zwiększenia przez Marketing AG w wyniku transakcji z dnia 3 kwietnia 2001 r. ilości posiadanych akcji Fabryki Wagon SA do łącznej wysokości 43,29% był znany NFI Hetman SA. Świadczy o tym m.in. treść pisma z 23 marca 2001 r. wysłanego do firm, które zgłosiły zamiar zakupu akcji (m.in. ww. Huty Gliwice Osie), zawierające m.in. informację, że NFI Hetman SA „podpisał warunkową umowę sprzedaży 33% akcji Fabryki „Wagon” w Ostrowie Wlkp. S.A. ze szwajcarską firmą Partner Marketing AG [...] po uzyskaniu informacji o odkupieniu przez tego inwestora pakietu ponad 19% akcji od jednego z akcjonariuszy”

Dokonując powyższych transakcji NFI Hetman SA – zdaniem Izby – uczestniczył również w obejściu przez Partner Marketing AG ustawy *o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców*. Prośba o anulowanie umowy z 20 marca 2001 r. sprzedaży 33% pakietu akcji w celu – jak to określił przedstawiciel nabywcy – „znacznego przyspieszenia transakcji” winno stanowić wystarczające podstawy do wnioskowania o zamiarze nabycia akcji przez podmiot zagraniczny przy udziale podmiotu krajowego, w celu stworzenia pozoru braku konieczności uzyskania zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na dokonanie tej transakcji. Stosownie bowiem do postanowień art. 3e ust. 1 pkt 1 tejże ustawy, nabycie lub objęcie przez cudzoziemca udziałów lub akcji w spółce handlowej z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, będącej właścicielem lub wieczystym użytkownikiem nieruchomości, wymaga zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, jeżeli w wyniku nabycia lub objęcia udziałów lub akcji spółka stanie się spółką kontrolowaną. Art. 1. ust 2 pkt 4 tejże ustawy stanowi, iż Cudzoziemcem w rozumieniu ustawy jest m.in. osoba prawna mająca siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, kontrolowana bezpośrednio lub pośrednio przez osobę prawną mającą siedzibę za granicą. W przypadku spółki handlowej za kontrolowaną (art. 1 ust. 3) uważa się spółkę, w której cudzoziemiec lub cudzoziemcy mają powyżej 50% głosów na walnym zgromadzeniu lub pozycję dominującą w rozumieniu art. 4 § 1 pkt 4 Ksh. Z kolei wg art. 4. § 1. pkt 4 lit. f Ksh, za spółkę dominującą uważa się spółkę handlową w przypadku, gdy m.in.: wywiera ona decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej. Z ustaleń NIK wynika, że kapitał zakładowy Partners Group wynosił 120 tys. zł. Jedyny wspólnik i jednocześnie Prezes jednoosobowego Zarządu Spółki podjął 2 kwietnia 2001 r. uchwałę, zezwalającą na zaciągnięcie przez Spółkę pożyczki w wysokości 2 946,7 tys. zł, **a więc ponad 25,5-krotnie przewyższającą jej kapitał zakładowy**, z przeznaczeniem na zakup 211 230 akcji Fabryki Wagon SA. Według *Wyciągu dziennego* ING BARINGS z 3 kwietnia 2001 r. płatności w kwocie 2 946,7 tys. zł dokonał Partner Marketing AG tytułem „AKTIEN GEMASS VERTRAG VOM 20.03.2001”. Na wyciągu widniał bowiem zapis dotyczący zleceniodawcy o treści: „Środki pochodzą z rach. Nierezydenta Landweg 1 6052 Hergiswil Nw”. W świetle powyższych okoliczności, NFI Hetman SA powinien - zdaniem Izby - podjąć czynności wyjaśniające, czy w dniu zawierania transakcji w umowie z Partner Marketing AG nie powinny znaleźć się zapisy identyczne jak w unieważnionej umowie z dnia 20 marca 2001 r. dotyczące uzyskania decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zezwalającą na nabycie akcji, i informacji od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o braku zastrzeżeń do nabycia akcji przez kupującego.

VII NFI SA

Krytycznie pod względem gospodarności Izba oceniła sprzedaż przez VII NFI SA akcji FW Gniewczyzna SA podmiotom nie uczestniczącym w negocjacjach, założonym w przeddzień sprzedaży akcji Spółki. Podmioty te nie posiadały kapitału

¹⁹ Sprzedaż akcji nastąpiła na podstawie umowy z dnia 27 lutego 2001 r.

własnego wystarczającego na zapłatę za nabywane akcje. Łączna wartość pakietu akcji FW Gniewczyna sprzedanych przez VII NFI SA, Zachodni NFI SA oraz Jupiter NFI SA według cen określonych w umowach sprzedaży wynosiła 7 909 770 zł. Cena sprzedaży 1 akcji wynosiła 11,30 zł w przypadku VII NFI SA i Zachodniego NFI SA oraz 4,07 zł w przypadku Jupiter NFI SA.

Dokonując tej transakcji VII NFI SA zrezygnował z możliwości uzyskania korzystniejszej ceny sprzedaży w drodze dalszych negocjacji z innymi oferentami. Zarząd VII NFI SA podjął 29 listopada 2001 r. uchwałę nr 1/45 w sprawie wyboru firmy Partners Group jako inwestora, który uzyska do 12 grudnia 2001 r. wyłączność na dalsze negocjacje w sprawie kupna akcji FW Gniewczyna SA, rezygnując z ofert firmy **Metchem** i **Kamax**. Wbrew tej uchwale, sprzedaży akcji FW Gniewczyna SA dokonano innym podmiotom.

Na podstawie umów zawartych 7 grudnia 2001 r. Fundusz sprzedał dwóm podmiotom tj. **Feniks Inwestycje Sp. z oo. w Warszawie w organizacji** (dalej: Feniks Inwestycje) i **Surfinia Sp. z oo. w Warszawie w organizacji** (dalej: Surfinia) po 280 500 akcji FW Gniewczyna SA w cenie 11,30 zł za akcję²⁰. Podmioty te zostały zawiązane 6 grudnia 2001 r. i w momencie podpisywania umowy nie były zarejestrowane w **Krajowym Rejestrze Sądowym** (dalej: KRS). Łączna wartość pakietu akcji FW Gniewczyna SA sprzedanych przez VII NFI SA, według cen określonych w umowach sprzedaży wynosiła 6 339,3 tys. zł. Oznacza to uzyskanie za akcje kwoty niższej o 3 088,3 tys. zł od średniej z wyceny wykonanej przez firmę BTW Investment Services SA oraz o 5 955 tys. zł od średniej wartości kapitałów własnych w latach 2000-2001 przypadających na sprzedany pakiet akcji. Uzyskana cena za 1 akcję stanowiła zatem zaledwie 51,6% wartości przypadającego na nią kapitału własnego. Zapłata za akcje została dokonana przez inne podmioty zagraniczne.

Jako ingerencję w kompetencje Rady Nadzorczej FW Gniewczyna SA, Izba uznała działania VII NFI SA związane ze zmianą Zarządu tej Spółki.

W § 1 uchwały nr 1/48 z 7 grudnia 2001 r. zawarte zostało postanowienie Prezesa Zarządu VII NFI SA o odwołaniu całego składu osobowego Zarządu FW Gniewczyna SA i powołanie nowego. Zgodnie natomiast ze statutem FW Gniewczyna SA zmian jej Zarządu przed upływem kadencji mogła dokonać Rada Nadzorcza, tymczasem mimo braku takiej uchwały, w umowach sprzedaży akcji FW Gniewczyna SA zawarto klauzulę dokonania zmian w Zarządzie Spółki.

Na posiedzeniu 7 grudnia 2001 r. Rada Nadzorcza wybrała Zarząd w składzie wskazanym w umowie. W 3-osobowym składzie Zarządu FW Gniewczyna SA, funkcje Prezesa i jednego członka Zarządu otrzymały osoby wskazane przez Kupujących, pomimo iż przekazanie akcji tym nabywcom nastąpiło dopiero 18 marca 2002 r. W ocenie Izby, powyższe działanie Rady Nadzorczej Spółki, a pośrednio Zarządu VII NFI SA stwarzało potencjalne zagrożenia dla interesów ekonomicznych FW Gniewczyna SA, związanych z wprowadzeniem do jej Zarządu osób nie reprezentujących faktycznych właścicieli akcji Spółki.

VII NFI SA oraz z NFI Jupiter SA nie podjęły próby sprawdzenia czy Feniks Inwestycje i Surfinia - nabywcy akcji FW Gniewczyna SA - nie były podmiotami zależnymi od ostatecznego nabywcy tych akcji, tj. **HAPI Handels und Beteiligung GmbH z siedzibą w Wiedniu** (dalej: HAPI). Zdaniem Izby, HAPI uchylał się od procedury określonej przepisami *ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców*, związanej z uzyskaniem zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrz-

²⁰ W dniu 7 grudnia 2001 r. Feniks Inwestycje nabył także po tej samej cenie od **Zachodniego Funduszu Inwestycyjnego NFI SA** (XIV NFI) 32 785 szt. akcji FW Gniewczyna SA.

nych i Administracji, korzystając przy tej transakcji z pośrednictwa podmiotów krajowych.

W trzy dni po omówionych wyżej transakcjach sprzedaży akcji FW Gniewczyna SA, tj. 10 grudnia 2001 r. NFI Jupiter SA zawarła z firmą **Partners Plant Sp. z oo. w Golubiu-Dobrzyniu** (dalej: Partners Plant), reprezentowaną przez Prezesa Zarządu (wskazanego w umowach sprzedaży z 7 grudnia 2001 r. jako przedstawiciel spółek Surfinia i Feniks Inwestycje) umowę sprzedaży 295 075 akcji FW Gniewczyna SA za kwotę 1 200 tys. zł. Tego samego dnia pomiędzy Spółką Partners Plant, a firmą HAPI została zawarta umowa pożyczki na kwotę 1 200 tys. zł. W umowie Partners Plant wskazała rachunek NFI Jupiter w **Banku PEKAO SA XIII Oddział w Warszawie**, na który należało przelać kwotę pożyczki. Zapłata za nabywane akcje na rzecz NFI Jupiter SA została dokonana 18 grudnia 2001 r. bezpośrednio z rachunku podmiotu zagranicznego firmy **Tatrawagon AG Zug z siedzibą w Zug w Szwajcarii**, (dalej: Tatrawagon AG). Bezpośrednio z rachunku Tatrawagon AG wpłynęły również do VII NFI SA i XIV NFI SA środki stanowiące zapłatę za akcje FW Gniewczyna SA nabyte przez Feniks Inwestycje i Surfinię. W dniu 18 grudnia 2001 r. na rachunek VII NFI SA wpłynęła kwota 2 535,7 tys. zł, stanowiąca 40% kwoty zobowiązań za nabyte akcje Spółki przez Feniks Inwestycje i Surfinię, zaś pozostałe zobowiązanie tych podmiotów w łącznej kwocie 3 803,3 tys. zł zostało uregulowane 27 grudnia 2001 r.

W dniu 15 stycznia 2002 r. Partners Plant zbyła dwóm podmiotom Surfinii i Feniks Inwestycje wszystkie posiadane akcje FW Gniewczyna SA. Zapłata za akcje nastąpiła w formie przejęcia przez tych nabywców długu Partners Plant wobec HAPI w wysokości 1 200 tys. zł wraz z odsetkami.

Po zrealizowaniu tej transakcji Surfinia posiadała 25,18% akcji FW Gniewczyna SA, a Feniks Inwestycje 27,10% ogólnej liczby tych akcji. W dniu 21 czerwca 2004 r. Surfinia i Feniks Inwestycje zbyły na rzecz HAPI wszystkie posiadane akcje FW Gniewczyna SA, w wyniku czego HAPI zostało głównym akcjonariuszem FW Gniewczyna SA, posiadając 52,28% udziału w kapitale akcyjnym. Powyższe transakcje dokonane pomiędzy Partners Plant, HAPI, Tatrawagon AG oraz Surfinia i Feniks Inwestycje wskazują, że przy zakupie akcji FW Gniewczyna SA istniała ścisła współpraca pomiędzy ww. podmiotami. Ponadto Prezes Zarządu FW Gniewczyna SA od 6 grudnia 2002 r. został powołany na funkcję Prezesa Zarządu Fabryki Wagon SA.

Zasady nabywania akcji/udziałów zostały zmienione *ustawą z dnia 20 lutego 2004 r. o zmianie ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców oraz ustawy o opłacie skarbowej*²¹, która weszła w życie 26 kwietnia 2004 r., natomiast część przepisów ustawy weszła w życie 1 maja 2004 r. Oznacza to, że od 1 maja 2004 r. nie jest wymagane uzyskiwanie zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji przez cudzoziemców, będących obywatelami lub przedsiębiorcami państw członkowskich **Europejskiego Obszaru Gospodarczego**, na nabywanie akcji/udziałów.

Foksal
NFI SA

Izba negatywnie oceniła sprzedaż przez Foksal NFI SA akcji ZNTK Mińsk Maz. SA, oraz ZNTK Nowy Sącz SA, mając na względzie ochronę interesów gospodarczych zarówno Funduszu jak i ww. spółek parterowych. Zastrzeżenia powyższe dotyczyły zbycia akcji tych podmiotów po zbyt niskiej cenie, m.in. wskutek pospiesznego przeprowadzenia tych transakcji, nie czekając na efekty realizowanych programów naprawczych. Dokonano również niewłaściwego wyboru tzw. inwestorów strategicznych, tj. podmiotów nie działających w branży kolejowej,

²¹ Dz. U. Nr 49 poz. 466.

a także nie posiadających kapitałów, wystarczających na zapłatę za nabywane akcje, co oznaczało brak perspektyw dla rozwoju tych spółek. W ocenie NIK, udokumentowany stan majątkowy podmiotów nabywających akcje tych spółek nie stwarzał możliwości dokonania niezbędnych nakładów inwestycyjnych.

Na podstawie umów z dnia 1 lipca 2002 r., Foksal NFI SA oraz pozostałe 10 NFI sprzedało Surfiiii oraz Feniks Inwestycje łącznie 1 182 000 akcji ZNTK Mińsk Maz. SA (60% ogólnej liczby akcji) za łączną kwotę 3 250,5 tys. zł, tj. po 2,75 zł za 1 akcję, w tym Foksal NFI SA sprzedała 650 100 akcji za sumę 1 787,8 tys. zł. Oznaczało to, że wartość 100% akcji wg cen sprzedaży wyniosła 5 417,5 tys. zł.

Dokonując sprzedaży akcji ZNTK Mińsk Maz. SA za tak niewielką kwotę, Foksal NFI SA nie wykorzystała efektów prowadzonych przez Spółkę działań restrukturyzacyjnych, które przyczyniły się do poprawy jej sytuacji ekonomicznej. Wskazuje na to stała od 1998 r. poprawa wyniku finansowego netto, a także fakt, iż w latach 2000-2003 nastąpił wzrost przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i usług z 54 508,4 tys. zł do 95 159,3 tys. zł (o 74,6%). W 2000 r. ZNTK Mińsk Maz. SA odnotowała stratę na sprzedaży w wysokości 1 341,1 tys. zł (o 51,1 tys. zł mniejszą niż w roku poprzednim), natomiast w kolejnych 3 latach 2001-2003 zysk na sprzedaży wyniósł odpowiednio: 3 028,3 tys. zł, 5 540,8 tys. zł oraz 4 790,4 tys. zł.

Z powyższych faktów wynika, że Foksal NFI SA, a wraz z nim pozostałe 10 NFI, dokonały sprzedaży akcji ZNTK Mińsk Maz. SA zbyt wcześnie. Wartość ZNTK Mińsk Maz. SA, określona na podstawie uzyskanej ceny sprzedaży, oznaczała dla nabywców tych akcji zwrot poniesionych nakładów już w okresie niespełna dwóch lat ($5\,417,5\text{ tys. zł} / 2\,799,9\text{ tys. zł} = 1,93$). Mając na względzie poprawę wyników Spółki w momencie sprzedaży jej akcji, minimalna wartość 100% akcji ZNTK Mińsk Maz. SA nie powinna być - w ocenie NIK - niższa od kwoty 8 606,3 tys. zł (4,37 zł/akcję), stanowiącej sumę wartości księgowej aktywów netto i wyliczoną przez PEP wartość prawa użytkowania wieczystego gruntów. Zdaniem Izby, Foksal NFI SA oraz pozostałe NFI uzyskały zatem za sprzedaż akcji tej Spółki kwotę mniejszą co najmniej o **1 913,3 tys. zł**. Zwrócić przy tym należy uwagę, że powyższa wartość byłaby zbliżona do 3-krotnej kwoty zysku netto, osiągniętego w roku sprzedaży tych akcji. Jak wynika z danych zawartych w raporcie z badania sprawozdania finansowego ZNTK Mińsk Maz. SA za rok obrotowy 2003, wartość księgowa Spółki przypadająca na jedną akcję wzrosła z 4,36 zł w 2002 r. do 5,29 zł w 2003 r.

Zarząd Foksal NFI SA podejmował dwukrotnie próbę sprzedaży akcji ZNTK Nowy Sącz SA. W dniu 28 maja 2002 r. Fundusz zawarł z **Europejską Korporację Finansową SA w Katowicach** (dalej EKF SA) warunkową umowę sprzedaży 759 000 szt. akcji (33% kapitału zakładowego) akcji za kwotę 2 481 930 zł, tj. 3,27 zł/akcję. Umowa została zawarta pod następującymi warunkami:

- uzyskania przez nabywcę, w terminie nie dłuższym niż 67 dni od dnia podpisania umowy, zgody Prezesa UOKiK na koncentrację przedsiębiorców,
- złożenia Skarbowi Państwa przez nabywcę w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia podpisania umowy, oferty nabycia od Skarbu Państwa akcji ZNTK Nowy Sącz SA.

Przeniesienie własności akcji miało nastąpić po zapłacie ceny sprzedaży. W komunikacie z 19 sierpnia 2002 r. Fundusz poinformował o rozwiązaniu ww. umowy, ze względu na niezapłacenie przez nabywcę części łącznej ceny sprzedaży.

W dniu 4 września 2002 r. Fundusz sprzedał EKF SA (na tych samych warunkach cenowych) wszystkie posiadane akcje ZNTK Nowy Sącz SA oraz - na podstawie pełnomocnictwa - 585 000 szt. akcji będących własnością pozostałych NFI, za kwotę 2 027 670 zł. Łączna cena sprzedaży wyniosła

4 512 600 zł, co stanowiło 15,9% aktywów trwałych Spółki na dzień 1 stycznia 2002 r. i 13,9% należności Spółki na dzień 30 czerwca 2002 r. W ocenie Izby, akcje ZNTK Nowy Sącz SA zostały sprzedane zbyt wcześnie za bardzo niską cenę, biorąc pod uwagę wypracowane przez Spółkę w latach 2002-2003 kapitały własne, odpowiednio na poziomie 17 768,9 tys. zł i 36 606,3 tys. zł oraz zyski netto, wynoszące kolejno 2 960 tys. zł i 19 012,6 tys. zł. Biorąc pod uwagę powyższe wyniki ekonomiczno-finansowe, efektywność tej transakcji, mierzona wskaźnikiem C/Z, była kilkakrotnie mniejsza od średnich wskaźników wyceny wartości rynkowej spółek sektora elektromaszynowego, notowanych na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.²² Średnie wskaźniki C/Z dla spółek tego sektora wynosiły na koniec 2002 r. i 2003 r. odpowiednio 11,4 i 14,0, podczas gdy dla ZNTK Nowy Sącz SA kolejno 2,53 i 0,4

Na wniosek Ministra SP, Rada Ministrów wyraziła 19 grudnia 2003 r. zgodę na inny niż publiczny tryb zbycia należących do Skarbu Państwa akcji Spółki osobie fizycznej, poprzez przyjęcie złożonej przez niego oferty. Dnia 19 stycznia 2004 r. została podpisana umowa sprzedaży posiadanych przez Skarb Państwa 575 711 akcji po cenie 3,30 zł za akcję. Dnia 3 lutego 2004 r., dokonano przeniesienia własności akcji należących do Skarbu Państwa na rzecz osoby fizycznej.

Octava NFI SA

W 1998 r. Octava NFI SA sprzedała 102 420 akcji PZNTK SA (9% kapitału akcyjnego Spółki) spółce pracowniczej **INWESTLOK Sp. z o.o.**, po cenie 1 zł/akcję, zaś 19 grudnia 2001 r. zbyła pozostałe 273 120 akcji (24%) za 546 240 zł, tj. po cenie 2 zł/akcję, tj. po cenie ponad dwukrotnie niższej od wartości kapitałów własnych przypadających na te akcje. Nabywcą akcji została osoba fizyczna.²³

Pośrednictwo w nabywaniu akcji

Prezes Spółki Partners Group w 1999 r.²⁴ został poinformowany przez przedstawiciela **Tatrawagonki w Popradzie** o zainteresowaniu „osób z Tatrawagonki zakupem jakiegoś zakładu taborowego w Polsce”, zaś w końcu 2000 r. otrzymał od niego propozycję uczestnictwa w zakupie akcji Fabryki Wagon SA.

W sprawie planowania tej transakcji Prezes Partners Group otrzymał m.in. informacje, że:

- otrzyma pożyczkę na zakup akcji Fabryki Wagon SA i stanowisko doradcy handlowego z możliwością realizowania zakupów przez Partners Group;
- w imieniu Tatrawagonki działać będzie firma Partner Marketing AG i **Fabryka Wagon Holding z siedzibą w Landweg 2, 6052 Hergiswil w Szwajcarii** (dalej Wagon Holding AG);
- zadaniem Partners Group będzie przeprowadzenie negocjacji handlowych z NFI Jupiter SA i zakup posiadanego przez ten Fundusz pakietu akcji Fabryki Wagon SA;

Prezes Partners Group przeprowadził przez swoją Spółkę ww. transakcję i zapłacił za akcje ze środków otrzymanych w formie pożyczki od firmy wskazanej przez osoby z Tatrawagonki. Osoby te zakończyły negocjację z NFI Hetman SA w sprawie zakupu 33% akcji Fabryki Wagon SA i doprowadziły razem z zakupionymi akcjami przez którąś z w/w firm szwajcarskich do objęcia większościowego pakietu w wys. ok. 53%. Prezes Partners Group wycofał się z tej współpracy i uzgodnił odsprzedaż całości akcji po cenie kosztów.”

²² Źródło: Cedula Giełdy Warszawskiej – oficjalne wydawnictwo Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA.

²³ Źródło: Informacja Funduszu dla PAP w systemie EMITENT z dnia 9 stycznia 2002 r., adres www.Parkiet.com.pl

²⁴ Protokół przesłuchania w charakterze świadka przez kontrolera NIK z dnia 21 stycznia 2004 r.

Prezes Partners Group otrzymał w połowie 2001 r. propozycję przygotowania strategii i przeprowadzenia z NFI negocjacji zakupu akcji FW Gniewczyzna SA w zamian za objęcie funkcji Prezesa Zarządu tej Spółki i uzyskanie pożyczki na zakup części jej akcji. Zawierając 31 sierpnia 2001 r. z NFI Jupiter SA umowę przedwstępną, Prezes Partners Group uzgodnił warunki zakupu akcji FW Gniewczyzna SA, z opcją ich wykupu do końca 2001 r., przy czym maksymalną cenę wskazano mu 4,07 zł za akcję.

W końcu 2001 r. Prezes Partners Group przeprowadził – jak stwierdził – negocjacje z PEP, tj. firmą zarządzającą m.in. VII NFI SA w sprawie zakupu 33% akcji FW Gniewczyzna SA. W wyniku drugiego przetargu otrzymał prawo zakupu tych akcji po uzgodnionej cenie stwierdzając, że: Od Przewodniczącego Rady Nadzorczej Tatrawagonki „jak sobie przypominam uzyskałem informację o porozumieniu zawartym z spółką Feniks i Surfinia, z którego wynikało, że te spółki będą nabywcami wynegocjowanej przeze mnie transakcji.” dodając iż zna Prezesa Feniks Inwestycje, który przy transakcji zakupu akcji Fabryki Wagon SA był „radcą prawnym Słowaków.”

Prezes Partners Group potwierdził przebieg opisanych wcześniej transakcji związanych ze sprzedażą przez VII NFI SA akcji FW Gniewczyzna SA po cenie 11,30 zł za akcję na rzecz spółek Feniks Inwestycje i Surfinia. Potwierdził również nabycie przez Partners Plant - której był Prezesem i współnikiem - 295 075 akcji FW Gniewczyzna SA (17,36%) od NFI Jupiter SA za kwotę 1 200 tys. zł, pożyczoną od firmy HAPI. W sprawie ww. pożyczki Prezes Partners Group zeznał, iż umowę pożyczki podpisał 10 grudnia 2001 r., przypuszczając jednocześnie, że środki na zakup akcji FW Gniewczyzna zostały zgromadzone przez Przewodniczącego Rady Nadzorczej Tatrawagonki. Prezes Partners Group stwierdził, że nie miał bezpośredniego kontaktu z reprezentantem firmy HAPI, z którym podpisywał umowę pożyczki dodając, że „Równoległe z powyższą umową pożyczki podpisałem umowę zabezpieczającą pożyczkodawcę – czyli firmę HAPI Handels z siedzibą w Austrii na zakupionych przeze mnie akcjach FW Gniewczyzna, ale nie pamiętam jej treści.”

3.2.4. WIARYGODNOŚĆ FINANSOWA NABYWCÓW PAKIETÓW WIODĄCYCH AKCJI KONTROLOWANYCH SPÓŁEK PARTEROWYCH

Izba negatywnie oceniła zaniechanie przez NFI weryfikacji wiarygodności finansowej nabywców pakietów wiodących akcji spółek parterowych. W konsekwencji tego, nabywcami akcji tych spółek zostały podmioty nie posiadające kapitałów własnych, wystarczających na niezbędne zasilenie finansowe spółek, a także nie działające w branży kolejowej, a tym samym bez odpowiednich doświadczeń. Najwyższa Izba Kontroli nie podzieliła stanowiska kontrolowanych NFI, iż z ich punktu widzenia jedynym kryterium wiarygodności było zabezpieczenie płatności za zbywane akcje. Wywiązanie się nabywców akcji z obowiązku zapłaty za nie oznaczało jedynie, iż nie nastąpiło zjawisko karalnej niegospodarności. Omawiany wcześniej obowiązek, pomnażania majątku spółek parterowych ciążył na NFI do czasu zbycia ich akcji, a więc obejmował również okres wyboru inwestora. Z tego też względu, NFI nie może unikać odpowiedzialności przed negatywnymi skutkami, ujawnionymi przez NIK. Miały one swój początek w wyborze nieodpowiednich inwestorów.

działalności było: doradztwo, planowanie i przeprowadzanie marketingu bezpośredniego przez telefon, obrót i zarządzanie nieruchomościami, a także udzielanie pożyczek oraz obejmowanie udziałów w innych przedsiębiorstwach.

Partner Marketing AG, jako bezpośredni nabywca 43,29% akcji Fabryki Wagon SA zapłacił NFI Hetman SA i NFI Jupiter SA łącznie 12 293 380,11 zł, tj. 5 185 767,36 CHF, a także dokonał za spółkę Partners Group płatności w kwocie 2 946 658,50 zł (1 243 001,14 CHF) tytułem zakupu 9% akcji Fabryki Wagon SA. Oznacza to, iż z rachunku Partner Marketing AG wypłacona została kwota w łącznej wysokości 6 428 768,50 CHF. Według bilansu rocznego na dzień 31 grudnia 1999 r. Partner Marketing AG wykazywał aktywa w kwocie 828 287 CHF (spadek o 11,2% w porównaniu z rokiem ubiegłym), z tego:

- majątek obrotowy w kwocie 627 487 CHF (spadek o 14,3%), w tym środki płynne – 179 941 CHF
- majątek trwały - 200.800 CHF (spadek o 0,2%)

Aktywa Partner Marketing AG sfinansowane były w 51,8% kapitałem obcym, wynoszącym 428 810 CHF. Z rachunku wyników Partner Marketing AG wynika, że w 1999 r. podmiot ten wykazał:

- Dochód w wysokości 228 008,20 CHF (wobec 99 152,13CHF w roku poprzednim, co oznacza wzrost o 130%),
- Koszty eksploatacyjne przedsiębiorstwa w kwocie 59 522,85 CHF (spadek o 11,2%), w tym koszty osobowe w wysokości 51 856,80 CHF (wzrost o 3,1%),
- zysk w kwocie 229 600,25 CHF (w poprzednim roku firma zanotowała stratę).

Wielkość majątku wykazana w bilansie Partner Marketing AG, jak również wyniki działalności tej firmy odbiegały znacząco od kwot zapłaconych za akcje Fabryki Wagon SA. Na podstawie dokumentów udostępnionych kontrolerom NIK nie można było również ustalić źródła pochodzenia środków wydanych na realizację omawianej transakcji.

Partners Group

Według wpisu do KRS z 19 czerwca 2001 r. umowa Spółki Partners Group została zawarta Aktem Notarialnym z 5 stycznia 1990 r. Kapitał zakładowy Spółki wynosił 120 tys. zł i dzielił się na 150 udziałów. Przedmiotem działalności tej Spółki był m.in.: handel hurtowy i komisowy, z wyjątkiem handlu pojazdami mechanicznymi i motocyklami, pośrednictwo finansowe pozostałe, z wyjątkiem ubezpieczeń i funduszy emerytalno-rentowych, pozostałe usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Na podstawie omówionego wcześniej sposobu sfinansowania zakupu przez Partners Group 9% akcji Fabryki Wagon SA, jak również przedstawionego wyżej przedmiotu działalności nie można zaliczyć tej Spółki do grupy inwestorów finansowych bądź branżowych. Partners Group nie publikowała sprawozdań finansowych w Monitorze Polskim „B”, z czego można wnioskować, iż nie spełniała łącznie co najmniej dwóch warunków określonych w art. 64 ust.1 pkt 4 *ustawy*

z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.²⁵ dotyczących średniorocznego poziomu zatrudnienia, sumy aktywów oraz przychodów netto spółki.

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy Wydział XVII Gospodarczy z 13 stycznia 2004 r., sygn. akt XVII GU 568/03, została ogłoszona upadłość Partners Group.²⁶

Właściciel Partners Group był również współwłaścicielem jednego z nabywców akcji FW Gniewczyna, tj. Partners Plant. Według stanu na koniec lutego 2005 r. w ostatnim wpisie do KRS dotyczącym tej Spółki zawarto m.in. informację, że uchwałą nr 2 Nadzwyczajnego ZW z 22 września 2004 r. otwarto likwidację Partners Plant.²⁷

Feniks Inwestycje
oraz Surfinia

Jak wynika z wpisów do KRS 6 grudnia 2001 r. zawarte zostały dwie umowy spółki z jednoosobowymi właścicielami: Umowa Spółki Surfinia oraz Umowa Spółki Feniks Inwestycje. Kapitał zakładowy ww. spółek wynosił po 50 tys. zł, natomiast prezesami zarządów tych spółek zostali ich właściciele.

Zgromadzone do dnia 5 sierpnia 2003 r. w KRS dokumenty stanowiły akty notarialne założenia spółek. W dziale 2 rubryce 2 – „Organ nadzoru” oraz w rubryce 3 – „Dane prokurentów i rodzaj prokury” widniały adnotacje o treści „brak wpisów” w Dziale 3. Rubryce 1- określającym przedmiot działania widniały wpisy „6523 Z Pozostałe Pośrednictwo Finansowe, Gdzie Indziej Nie Sklasyfikowane”, a w pozostałych działach i rubrykach dotyczących charakterystyki podmiotu gospodarczego, w tym określających jego sytuację ekonomiczno- finansową widniały adnotacje „Brak wpisów”. Oznacza to, że po ponad 1,5 roku od transakcji zakupu akcji FW Gniewczyna SA za pieniądze pożyczone od spółki zagranicznej, ich nabywcy nie ujawniali swojej działalności.

Dokumentacja KRS zawierała również umowy użyczenia lokali²⁸ dla celów prowadzenia biur tych dwóch podmiotów, tj. pokój o pow. 12 m² dla Surfinii, oraz pokój o pow. 10 m² dla Feniks Inwestycje. Według wpisów do KRS w dniach: 13 i 14 października 2003 r. odpowiednio Feniks Inwestycje²⁹ oraz Surfinia³⁰ dokonały zmian swoich dotychczasowych siedzib, na jedną wspólną.

Europejska
Korporacja
Finansowa SA

Kapitał akcyjny EKF SA - nabywcy akcji ZNTK Nowy Sącz SA - wynosił 500 tys. zł wg stanu na dzień 19 grudnia 2001 r. tj. dzień zwołania Nadzwyczajnego WZ. Jedynym akcjonariuszem EKF SA była **Towarzystwo Finansowe BROCH Sp. z o.o. w Krakowie** (dalej TF BROCH). W dziale 3 pkt 1 dotyczącym przedmiotu działania EKF SA wymieniono 50 pozycji, z których żadna nie miała związku z branżą naprawy taboru kolejowego.

Izba negatywnie oceniła podjęcie przez Foksal NFI SA decyzji o sprzedaży EKF SA akcji ZNTK Nowy Sącz SA, pomimo otrzymania od Zarządu tej Spółki informacji, że inwestor ten jest podmiotem o niejasnej sytuacji finansowej i profilu prowadzonej działalności i przez kilka lat nie składał do sądu rejestrowe-

²⁵ Tekst jednolity: Dz.U. z 2002 r. Nr 76 poz. 694 ze zm.

²⁶ MSiG 19/2004 (1855) poz. 829, z 28 stycznia 2004 r.

²⁷ MSiG 23/2005 (2115) poz. 1184, z 2 lutego 2005 r.

²⁸ Umowy z dnia 11 grudnia 2001 r.

²⁹ MSiG 216/2003 (1799) poz. 118391, z 5 listopada 2003 r.

³⁰ MSiG 217/2003 (1800) poz. 119708, z 6 listopada 2003 r.

go sprawozdań finansowych. W ostatnim sprawozdaniu finansowym, sporządzonym na dzień 31 grudnia 1999 r., TF BROCH wykazało zysk w wysokości 9 000 zł. W ww. piśmie do Foksal NFI SA, Zarząd ZNTK Nowy Sącz SA wyraził obawy, że celem zakupu akcji przez EKF SA mógł być zamiar wyprowadzenia ze Spółki środków, stanowiących na dzień 30 czerwca 2002 r. należności od PKP SA i innych podmiotów w kwocie 32 563,9 tys. zł. Przypuszczenie powyższe Zarząd ZNTK Nowy Sącz SA motywował posiadaną wiedzą na temat działalności tego inwestora i podmiotów z nim powiązanych. Z zebranych informacji wynikało mianowicie, że skutkiem działalności tych podmiotów były zwolnienia pracowników na skutek upadłości bądź likwidacji nabywanych przedsiębiorstw.

Z informacji **Prokuratury Okręgowej w Kielcach** wynika, że śledztwo przeciwko Prezesowi TF BROCH i innym podejrzanym o dokonanie przestępstw z art. 286 § 1 kk prowadzone jest przez VI Wydział do spraw Przystępczości Zorganizowanej tej Prokuratury.

Trafność oceny co do wiarygodności finansowej EKF SA, została potwierdzona działaniami Zarządu ZNTK Nowy Sącz SA, mającymi na celu ochronę interesów Spółki przed tym inwestorem. Wobec braku reakcji ze strony NFI Foksal SA na pismo Zarządu Spółki z 18 czerwca 2002 r. w którym wskazano na wątpliwości co do rzetelności EKF SA i wynikające z tego zagrożenia dla Spółki, podjęte zostały skuteczne działania w celu uniemożliwienia wykorzystania praw z akcji wbrew interesom Spółki.

ZNTK Nowy Sącz SA 10 października 2002 r., wykupiły wierzytelności w EKF SA. Wierzytelność główna stanowiła kwotę 1 356,8 tys. zł i została wykupiona przez ZNTK Nowy Sącz SA za kwotę o 10% niższą od należności głównej oraz 50% zasądzonych kosztów sądowych do łącznej kwoty 1 240 tys. zł. Z chwilą scedowania wierzytelności na ZNTK Nowy Sącz SA, **Komornik Sądowy Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu** dokonał zajęcia w **Internetowym Domu Maklerskim SA w Krakowie** akcji zwykłych na okaziciela ZNTK Nowy Sącz SA, dłużnika EKF SA. W wyniku tych działań Zarząd ZNTK Nowy Sącz SA uniemożliwił dysponowanie akcjami przez EKF SA, bowiem nie była ona w stanie wykupić swoich długów. Z pisma Zarządu ZNTK Nowy Sącz SA do Prokuratury Krajowej w Warszawie wynika, że powyższe działania wobec EKF SA uchroniły Spółkę przed upadłością.

3.2.5. SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA FABRYKI WAGON SA PO SPRZEDAŻY JEJ AKCJI PRZEZ NFI

W ocenie Izby, sprzedaż przez NFI Hetman SA i NFI Jupiter SA łącznie większościowego pakietu akcji Fabryki Wagon SA na rzecz Partner Marketing AG i Partners Group miała bezpośredni wpływ na dalsze pogarszanie się jej wyników ekonomiczno-finansowych. Kontrola NIK ujawniła przypadki działań Zarządu i Rady Nadzorczej na szkodę Fabryki Wagon SA, polegające m.in. na wytransferowaniu pieniędzy do zagranicznego podmiotu, tj. **Fabryki „Wagon” AG w Szwajcarii** (dalej: Wagon AG). Stały się one jednym z głównych powodów trudności finansowych Spółki, w następstwie których w 2003 r. ogłoszona została jej upadłość. W latach 2001-2002 Spółka wykazywała z całokształtu działalności stratę netto w wysokości kolejno 23 441,5 tys. zł i 44 804,6 tys. zł, zaś na dzień 11 września

2003 r. (ogłoszenia upadłości) strata netto Fabryki Wagon SA zwiększyła się do kwoty 53 257,6 tys. zł.

Na sytuację ekonomiczno-finansową Fabryki Wagon SA po sprzedaży akcji przez NFI miały wpływ podpisane przez Zarząd Spółki następujące umowy z Wagon AG:

- „*umowa ramowa dostawy*” z 8 maja 2001 r., stawiająca Fabrykę Wagon SA w pozycji podmiotu ubezwłasnowolnionego, skazanego na zakup każdego towaru sprowadzonego przez firmę szwajcarską i zapłatę kaucji w wysokości 30% wartości kontraktu. Według oceny biegłego sądowego, oszacowanie skutków tej umowy nie jest możliwe bez dostępu do dokumentów źródłowych w siedzibie firmy w Szwajcarii,³¹
- umowa z 1 czerwca 2001 r., na podstawie której zlecono reprezentowanie interesów Fabryki Wagon SA poza granicami Polski przez Wagon AG (dalej: umowa marketingowa);
- umowa z 11 czerwca 2001 r., na podstawie której zlecono ściąganie przez Wagon AG należności Fabryki Wagon SA od kontrahentów zagranicznych (dalej: umowa o usługi finansowe).

Szczególnie negatywny wpływ miały umowy: marketingowa i o usługi finansowe. Spowodowały one zatrzymanie przez Wagon AG należności Fabryki Wagon SA za dostawy eksportowe łącznie kwoty **10 410 656,57 zł**, z tego 7 923 835,98 zł (2 026 362,11 zł w 2001 r. i 5 897 473,87 zł w 2002 r.) z tytułu ryczałtów za kontrakty oraz 2 486 820,59 zł (1 127 131,74 zł w 2001 r. i 1 359 688,85 zł w roku 2002 r.) pobranych prowizji za windykację należności od kontrahentów zagranicznych. Pozbawienie Fabryki Wagon SA wypracowanych i należnych jej środków wyrządziło Spółce wymierną szkodę i stanowiło jedną z przyczyn utraty płynności finansowej i w konsekwencji upadłości.

Zgodnie z postanowieniami *umowy marketingowej*, Wagon AG miała być „Agentem” reprezentującym interesy Fabryki Wagon SA poza granicami Polski i uzyskiwać na jej rzecz nowe kontrakty o wartości co najmniej 25 000 tys. marek niemieckich w okresie 24 miesięcy (do 1 czerwca 2003 r.). Z tego tytułu Wagon AG miała otrzymywać wynagrodzenie ryczałtowe w łącznej wysokości 100 tys. marek niemieckich oraz wynagrodzenie prowizyjne od kontraktów w wysokości 2,5 do 4% ich wartości. W umownym okresie „Agent” nie zawarł żadnego nowego kontraktu, jak również nie udokumentował efektów swojej działalności na rzecz Fabryki Wagon SA. W świetle § 2 ust. 2 tejże umowy, niedoprowadzenie w umownym okresie do zawarcia nowego kontraktu, winno skutkować naliczeniem na rzecz Fabryki Wagon SA kary umownej w wysokości 1 282 051,28 euro. W ocenie NIK, nie egzekwując realizacji postanowień *umowy marketingowej*, Zarząd Spółki działał na jej szkodę.

W ocenie Izby, brak było uzasadnienia ekonomicznego do zawarcia *umowy o usługi finansowe*, na podstawie której zlecono Wagon AG windykację należności Fabryki Wagon SA od kontrahentów zagranicznych. Przed zawarciem tej umowy, Spółka otrzymywała bowiem należne jej z tytułu realizowanych kontraktów kwoty od kontrahentów zagranicznych terminowo i w pełnej wysokości. Stwierdzono natomiast, że po zawarciu powyższej umowy sytuacja w tym zakresie uległa znacznemu pogorszeniu. Wagon AG przetrzymywała bowiem przejęte należności nawet kilka miesięcy. O pogorszeniu windykacji należności

³¹ Ocena prawidłowości podejmowania decyzji Zarządu Spółki z dnia 19 stycznia 2003 r. dokonana przez biegłego Sądu Okręgowego w Poznaniu.

od kontrahentów zagranicznych w umownym okresie świadczy dynamika wzrostu ich stanów w latach 2000-2003. Na koniec lat 2001-2003 stan tych należności wynosił kolejno: 2 749 769 zł, 5 972 102 zł, oraz 8 289 863 zł, co w porównaniu do kwoty należności wykazanej na dzień 31 grudnia 2000 r. w wysokości 1 535 957 zł oznaczało ich przyrost odpowiednio o: 79%, 288,8% oraz 439,7%. W ocenie NIK, zawierając *umowę o usługi finansowe*, Zarząd działał na szkodę Fabryki Wagon SA. Kwestia ta jest przedmiotem postępowania prowadzonego przez **Prokuraturę Okręgową w Kaliszu z siedzibą w Ostrowie Wielkopolskim**.

Dokonując opisanej wyżej obsługi finansowej, Wagon AG nie przekazał na koniec 2001 r. na rachunek bankowy Fabryki Wagon SA kwoty 855 453,66 euro, stanowiącej różnicę między wartością dostaw eksportowych, a płatnościami importera wagonów w kwocie 31 522 033 zł, dokonany na konto Wagon AG. Za opóźnienia w zapłacie należności eksportowych Zarząd Fabryki Wagon SA nie obciążał firmy szwajcarskiej należnymi odsetkami, czym zdaniem Izby działał na szkodę Spółki. Syndyk Masy Upadłości Fabryki Wagon SA, podjęła próbę odzyskania od Wagon AG nienależnie pobranych wynagrodzeń ryczałtowych i prowizji, a także wyegzekwowanie od tej firmy kary umownej, w łącznej kwocie 14 612 626,33 zł (wraz z naliczonymi odsetkami na dzień 15 marca 2004 r.).

Na kształtowanie się wyników z całokształtu działalności Fabryki Wagon SA ujemny wpływ miał gwałtowny wzrost w latach 2001-2002 kosztów finansowych w postaci wypłacanych prowizji firmom pośredniczącym w windykacji należności Spółki od podmiotów krajowych. W porównaniu do 2000 r., w którym koszty tego rodzaju prowizji wyniosły 578,2 tys. zł, kolejnych dwóch latach wzrosły one do poziomu odpowiednio 4 378 tys. zł i 3 526,9 tys. zł, tj. o 657,2% i 510%.

Nadmierne koszty wynagrodzeń i zbędne wydatki

Pomimo trudności finansowych, Zarząd Spółki znacząco zwiększył w 2001 r. fundusz wynagrodzeń (o 19,6%), przez co średnia płaca wzrosła o 20,5%, a średnie miesięczne wynagrodzenie Zarządu wzrosło z 16 554 zł do 23 945 zł, tj. o 44%. Podwyższeniu wynagrodzeń nie towarzyszył odpowiedni wzrost efektywności pracy, bądź też zmniejszenie zatrudnienia, przy utrzymaniu dotychczasowego poziomu przychodów. W 2001 r. przeciętne zatrudnienie zmalało jedynie o 20 osób. W porównaniu do wyników 2000 r., w 2001 r. przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi wzrosły wprawdzie o 22 108,5 tys. zł, tj. o 7,5%, lecz wzrost kosztów sprzedaży towarów i produktów wyniósł 41 359,4 tys. zł, tj. 14,6%. Ponadto, w 2001 r. poziom kosztów przekroczył wartość przychodów o 8 094,8 tys. zł. W ocenie NIK, powyższe decyzje, z ekonomicznego punktu widzenia, uznać należy za nieracjonalne, gdyż Spółki nie było stać na dokonanie takich podwyżek płac.

Działaniami Zarządu Fabryki Wagon SA, noszącymi znamiona niegospodarności były – w ocenie Izby – zakup używanego samochodu osobowego marki Mercedes Benz E 430, rocznik 1997, stanowiącego własność Przewodniczącego Rady Nadzorczej Spółki. Łączne koszty zakupu, transportu oraz podatków VAT i akcyzowego oraz opłat celnych i rejestracyjnych wraz z ubezpieczeniem wyniosły w 2001 r. **235 307 zł**.

Działalność Rady Nadzorczej

Izba negatywnie oceniła działalność kolejnych składów Rady Nadzorczej Fabryki Wagon SA, funkcjonujących od kwietnia 2001 r., tj. po sprzedaży akcji przez NFI. Rada Nadzorcza ograniczyła swoje działanie głównie do powoływania coraz

to nowych Zarządów i poszczególnych członków, przyznawania im honorariów i premii oraz opiniowania propozycji Zarządu dotyczących zbywania majątku trwałego Spółki. W okresie od 12 kwietnia 2001 r. do 27 sierpnia 2003 r. Rada Nadzorcza dokonała aż 12-krotnie zmian w składzie Zarządu Spółki. Wśród decyzji Rady Nadzorczej, powodujących wzrost kosztów działalności Spółki były m.in. następujące uchwały:

- *Uchwałą nr 79/III/2001 Rady Nadzorczej*, od 12 kwietnia 2001 r. Spółka miała pokrywać koszty związane z dojazdami członków Zarządu na posiedzenia Zarządu oraz koszty ich zakwaterowania;
- *Uchwałą nr 69/III/2001 Rady Nadzorczej* z dnia 12 czerwca 2001 r. zmieniono honorarium Prezesowi Zarządu z 15 tys. zł brutto miesięcznie (*uchwała nr 65/III/2001*) na 30 tys. zł brutto miesięcznie;
- *Uchwałami nr 70, 71, 72, 73, 74/III/2001 z dnia 12 czerwca 2001 r. Rada Nadzorcza* ustaliła „roczną premię wypłacaną po absolutorium Zarządu za rok obrachunkowy w wysokości rocznego honorarium, jeżeli roczny plan na dany rok wykonany został w 100%.”

Działaniem nie znajdującym ekonomicznego uzasadnienia była – w ocenie Izby – *uchwała Rady Nadzorczej nr 69/III/2001* podjęta w dniu 12 czerwca 2001 r., dotycząca określenia wysokości odprawy dla Prezesa Spółki. W uchwale tej zawarto postanowienie następującej treści „w przypadku odwołania z funkcji, Prezesowi Zarządu przysługuje jednorazowo kwota w wysokości 1 mln DM”. Do czasu zakończenia kontroli, kwota ta nie została wprawdzie wypłacona, nie mniej jednak nie można wykluczyć, że b. Prezes podejmie próby jej wyegzekwowania.

3.2.6. SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA FW GNIEWCZYNA SA PO SPRZEDAŻY JEJ AKCJI PRZEZ NFI

W umowach sprzedaży akcji przez NFI nie zawarto zobowiązań nabywców do dokonania jakichkolwiek inwestycji, ani też podejmowania innych działań, które zapewniłyby w przyszłości rozwój Spółki. Konsekwencją dokonania przez VII NFI SA wyboru inwestorów o niskiej wiarygodności finansowej i braku doświadczenia w branży kolejowej, a także spowodowania (omówionych wcześniej) zmian we władzach FW Gniewczyna SA były narastające trudności ekonomiczno-finasowe tej Spółki. W 2003 r. wystąpiło zagrożenie kontynuowania działalności gospodarczej FW Gniewczyna SA. Przyczyn pogarszającej się sytuacji ekonomiczno-finasowej FW Gniewczyna SA w latach 2001-2003 upatrywać należy w znaczącej mierze w błędnych decyzjach gospodarczych Zarządu Spółki, wyłonnego przez nowych właścicieli jej akcji.

Wyniki ekonomiczno-finasowe Spółki

W porównaniu do 2001 r., w którym wartość przychodów ze sprzedaży produktów i towarów FW Gniewczyny SA wyniosła 163 536,5 tys. zł, w kolejnych dwóch latach ich wartość obniżyła się odpowiednio do kwoty 154 113,5 tys. zł, (o 5,8%) i do 113 464,8 tys. zł (o 30,6%). W I półroczu 2004 r. FW Gniewczyna SA uzyskała przychody w wysokości zaledwie 42 589,9 tys. zł, tj. na poziomie 37,5% wykonania w roku poprzednim. W porównaniu do 2000 r., w którym FW Gniewczyna SA osiągnęła zysk netto w wysokości 1 036,7 tys. zł, działalność

Spółki w latach 2001-2003 zakończyła się wynikiem ujemnym, w łącznej kwocie 17 354,5 tys. zł. Ujemnym wynikiem towarzyszyło znaczne zadłużenie FW Gniewczyna SA. W 2003 r. przeterminowane zobowiązania Spółki wynosiły 50 922,4 tys. zł, tj. 58,8% wartości aktywów, w tym wymagalne kredyty bankowe w kwocie 15 840,1 tys. zł.

Niekorzystne umowy handlowe

Podobnie jak w przypadku Fabryki Wagon SA, Zarząd FW Gniewczyna SA, wyłoniony przez nowych właścicieli, zawarł niekorzystne umowy handlowe, w tym obejmujące sferę pośrednictwa w obrocie gospodarczym.

W dniu 28 lutego 2002 r. FW Gniewczyna SA podpisała *Umowę agencji* dotyczącą reprezentowania przez Wagon Holding AG przez okres 24 miesięcy interesów Spółki poza granicami Polski na zasadzie wyłączności. Jako wynagrodzenie Wagon Holding AG miała otrzymać kwotę 1 950 000 euro, płatną w ratach miesięcznych po 81 250 euro. Wagon Holding AG zobowiązał się do spowodowania zawarcia kontraktów na rzecz FW Gniewczyna SA na kwotę nie mniejszą niż 50 mln zł, w terminie 24 miesięcy od dnia podpisania umowy. Aneks z 30 września 2002 r. zmniejszyło wynagrodzenie do 1 418 750 euro (tj. 50 000 euro miesięcznie). Według stanu na 15 stycznia 2004 r. FW Gniewczyna SA, realizując zobowiązanie umowne, zapłaciła Wagon Holding AG kwotę 1 018 750 euro, pozostając jej dłużna kwotę 300 000 euro. Na podstawie tej umowy FW Gniewczyna SA zawarła za pośrednictwem Wagon Holding AG dwie umowy o dostawy wyrobów.

Umowa z firmą **Linsinger Maschinenbau GmbH w Austrii** dotyczyła produkcji i dostawy dwóch sztuk nadwozi lokomotyw za kwotę 140 000 euro. Rentowność tego kontraktu wynosiła minus 74,5%, a strata na sprzedaży wyniosła 458 885 zł. Przyczyną poniesionej straty były dodatkowe koszty wynikające z prototypowego charakteru produkcji oraz braku doświadczeń w produkcji nadwozi lokomotyw.

W umowie z 12 lutego 2003 r. z niemiecką firmą **Bombardier Transportation (Bahntechnologie) Germany GmbH & Co KG Niesky**, dotyczącej produkcji i dostawy 52 szt. dwuosioowych krytych wagonów towarowych typu Hbbins-tt 309 i 149 szt. wagonów typu Himrrs-tt 326 na łączną kwotę 11 363 750 euro, FW Gniewczyna SA występowała wspólnie z Fabryką Wagon SA jako konsorcjum producentów. W dniu 28 października 2003 r. zmieniono przedmiot umowy i określono że dotyczyć będzie produkcji i dostawy 125 szt. wagonów typu Himrrs-tt 326. Ze względu na techniczną złożoność zamówionych wagonów, brak doświadczeń w ich produkcji oraz brak materiałów niezbędnych do produkcji, FW Gniewczyna SA nie była w stanie wyprodukować tych wagonów w terminach określonych w umowie. Zawarcie takiej umowy było zatem narażeniem na szkodę FW Gniewczyna SA.

Przed dniem 28 października 2003 r. przypadał termin realizacji dostawy 50 wagonów, a w dniu 31 października 2003 r. termin kolejnej dostawy 20 wagonów. Faktycznie na dzień podpisania nowej umowy FW Gniewczyna nie dostarczyła odbiorcy ani jednego wagonu. Z postanowień umowy wynika, iż w przypadku przekroczenia terminów dostaw za każdy dzień roboczy i każdy nieterminowo dostarczony wagon naliczana będzie kara umowna w wysokości 1/6 ceny wagonu (łączna wartość wagonu została określona na kwotę 90 910 euro). Wysokość kary umownej została ograniczona do 15% wartości nieterminowo dostarczonego świadczenia.

Nieterminowa realizacja tego kontraktu narazić może Spółkę na kary umowne, bowiem na dzień 15 stycznia 2004 r. odbiorca otrzymał 14 wagonów Himrrs-tt 326, natomiast zgodnie z umową powinien otrzymać 105 wagonów.

W dniu 5 maja 2003 r. FW Gniewczyna SA zawarła umowę sprzedaży Fabryce Wagon SA 30 sztuk wagonów serii Falns typu 440V za kwotę 10 980,0 tys. zł. Ze strony sprzedawcy umowę tę podpisali ówczesny Prezes Zarządu FW Gniewczyna SA oraz Prokurent – Dyrektor Finansowy. Zapłata ww. kwoty miała nastąpić w formie przejęcia długu przez PKP Cargo SA w kwocie 5 780,0 tys. zł, zaś płatność pozostałej kwoty miała nastąpić w 6 miesięcznych ratach - ostatnia rata w wysokości 900,0 tys. zł miała zostać zapłacona we wrześniu 2003 r.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła realizację tej umowy. Zarząd FW Gniewczyna SA dopuścił do wydania 30 wagonów mimo nie ustanowienia odpowiednich zabezpieczeń gwarantujących zapłatę ceny. Dokonano jedynie przeniesienia na rzecz FW Gniewczyna SA własności 952 000 akcji **Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego Paterek SA w Paterku** o wartości nominalnej 1 850 tys. zł. Akcje te przeniosła na rzecz FW Gniewczyna firma Surfinia, wykonując udzielone poręczenie zapłaty za dostarczone wagony. Jednakże z roszczeniem o wydanie akcji wystąpił syndyk masy upadłości Fabryki Wagonów SA dowodząc, że Surfinia nabywając te akcje od Fabryki Wagon SA nie dokonała za nie zapłaty.

**Umowa
o odszkodowanie
dla Prezesa Spółki**

Przewodniczący Rady Nadzorczej FW Gniewczyna SA i Prezes Zarządu FW Gniewczyna SA zawarli 28 maja 2002 r. umowę o odszkodowanie. W umowie tej określono, że „w przypadku odwołania Prezesa Zarządu z pełnionej funkcji Spółka zobowiązuje się do wypłaty na jego rzecz odszkodowania w wysokości stanowiącej równowartość kwoty 500 000 euro.” Odszkodowanie w tej wysokości przysługiwać miało także w przypadku nie powołania Prezesa Zarządu na okres kolejnej kadencji.

Z protokołu z posiedzenia Rady Nadzorczej FW Gniewczyna SA z 9 kwietnia 2002 r. wynika, że o powyższych rozstrzygnięciach członkowie Rady zostali poinformowani przez jej przewodniczącego, jednakże w tej sprawie Rada Nadzorcza nie prowadziła dyskusji i nie podejmowała żadnej uchwały. Zgodnie z art. 378. § 1 i art. 379 Ksh., rada nadzorcza określa zarówno wynagrodzenie członków zarządu, jak i reprezentuje spółkę w umowach zawieranych pomiędzy tą spółką, a członkiem jej zarządu. Zawarcie zatem powyższej umowy, bez wcześniejszej uchwały Rady Nadzorczej w tym zakresie, stanowiło przekroczenie uprawnień przez jej Przewodniczącego.

Niemniej jednak, uchwałą z dnia 7 marca 2003 r. Rada Nadzorcza upoważniła Przewodniczącego Rady do ustalenia sposobu rozliczenia wypłaty odszkodowania przysługującego b. Prezesowi Spółki z tytułu umowy z dnia 28 maja 2002 r. – podejmując w tej sprawie jednogłośnie uchwałę. Wysokość przyznanego odszkodowania przekraczała sześciokrotność rocznego wynagrodzenia Prezesa Zarządu i – zdaniem Izby - była rażąco wygórowana. W praktyce, tego rodzaju odszkodowania zazwyczaj nie przekraczają równowartości rocznego wynagrodzenia i stąd kwota odszkodowania dla prezesa Zarządu nie powinna przekraczać kwoty 360 tys. zł.

Właściciel Partners Group - odwołany z funkcji Prezesa Zarządu FW Gniewczyna SA w dniu 7 marca 2003 r. - poinformował Zarząd, że prawa majątkowe wynikające z umowy z dnia 28 maja 2002 r. przelał na rzecz **Metalskład Sp. z o.o. z siedzibą w Siewierzu**. Zarząd FW Gniewczyna zawarł w dniu 29 kwietnia 2003 r. z ww. firmą porozumienie w sprawie terminów wypłaty odszkodowania. Zgodnie z tym porozumieniem, FW Gniewczyna SA miała wypłacić równowartość 500 000 euro, tj. 2 140 650 zł, w 4 równych ratach w terminach do 20 maja, 5 i 20 czerwca oraz 7 lipca 2003 r.

FW Gniewczyna SA wypłaciła odszkodowania w okresie wrzesień - grudzień 2003 r., przekraczając tym samym terminy określone w omawianym porozumieniu. W konsekwencji tego FW Gniewczyna SA poniosła łączne koszty związane z wypłatą tego odszkodowania w wysokości 2 357 339 zł. Obok kwoty odszkodowania Spółka poniosła bowiem dodatkowe koszty (sądowe, adwokackie, egzekucji) oraz odsetki w łącznej kwocie 216 689 zł. Uwzględniając nawet wspomnianą wyżej kwotę 360 tys. zł, tj. odszkodowania w wysokości rocznego wynagrodzenia Prezesa Zarządu, w ocenie Izby, powstała z tego tytułu szkoda w mieniu FW Gniewczyna SA wyniosła **1 997 339 zł**.

Wzrost kosztów działalności Spółki

Działaniem niegospodarnym było – w ocenie Izby - nieterminowe regulowanie w latach 2000-2003 przez FW Gniewczyna SA zobowiązań budżetowych, co skutkowało naliczeniem odsetek w wysokości odpowiednio: 134 003,4 zł, 157 983,9 zł, 19 806 zł i 413 912,4 zł. Przyczyn wystąpienia tej sytuacji upatrywać należy także - poza czynnikami omówionymi wyżej - we wzroście kosztów ogólnego zarządu oraz wzroście zatrudnienia w 2003 r., pomimo spadku przychodów ze sprzedaży i rentowności produkcji. Koszty ogólnego zarządu w 2002 r. wynosiły 13 147,2 tys. zł i były wyższe o 5,6% w porównaniu do 2001 r. W 2003 r. koszty te wzrosły o dalsze 22,4% i wynosiły 16 089,7 tys. zł. Mając na względzie wykazane wyżej 28% zmniejszenie wartości przychodów w 2003 r. w porównaniu do roku poprzedniego, zwiększenie w tym roku kosztów ogólnego zarządu o **2 942,5tys. zł** stanowiło – zdaniem Izby – wydatek ekonomicznie nieuzasadniony. Na tle sytuacji ekonomiczno-finansowej FW Gniewczyna SA, uwagę Izby zwróciły relatywnie wysokie koszty wynagrodzeń członków Zarządu. Wynagrodzenia wypłacone członkom Zarządu wynosiły 999,8 tys. zł w 2002 r., 1 839,6 tys. zł w 2003 r. i 761,9 tys. zł w I półroczu 2004 r. Z tych samych względów za nieuzasadniony ekonomicznie należy uznać wzrost przeciętnego stanu zatrudnienia, a mianowicie z 930 osób w 2002 r. do 1 011 osób w 2003 r.

W kontekście ww. zaległości budżetowych, krytycznie ocenić należy fakt udzielenia w dniu 14 marca 2002 r. przez FW Gniewczyna SA, akcjonariuszowi, tj. Feniks Inwestycje pożyczki w wysokości 200 000 zł na okres 1 roku, z przeznaczeniem na zakup akcji.

3.2.7. SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA ZNTK MIŃSK MAZOWIECKI SA PO SPRZEDAŻY JEJ AKCJI PRZEZ NFI

W latach 2002-2004 ZNTK Mińsk Maz. SA zwiększyła zatrudnienie ogółem z 349 do 469 osób, tj. o 34,4%. W ocenie Izby, czynniki te miały wpływ na relatywnie korzystniejszą sytuację tej Spółki w latach 2003-2004. Niemniej jednak

wyniki kontroli wykazały istnienie niewykorzystanych możliwości w tym zakresie.

Zmiany w majątku Spółki

W 2004 r. w porównaniu ze stanem na koniec 2002 r. wartość aktywów ogółem Spółki zwiększyła się z 31 500,7 tys. zł do 45 490,2 tys. zł, tj. o 40,4%. Największy w liczbach bezwzględnych przyrost aktywów dotyczył należności krótkoterminowych, których wartość zwiększyła się z 19 297,8 tys. zł do 29 165,7 tys. zł (o 79%) oraz zapasów, które w porównywanych latach wzrosły z 3 469,6 tys. zł do 4 373 tys. zł (o 26%).

Wzrost wartości aktywów w ww. okresie o 13 989,5 tys. zł został w 40,5% sfinansowany przyrostem kapitału własnego, który zwiększył się z 8 592,2 tys. zł do 14 256,5 tys. zł (o 5 664,3 tys. zł), tj. o 65,9%. Podobnej skali dynamika dotyczyła poziomu zobowiązań krótkoterminowych, które wzrosły w analizowanym okresie z 15 884,4 tys. zł do 25 719 tys. zł, tj. o 61,9%. Zwrócił przy tym uwagę Izby ponad 3,5-krotny wzrost zobowiązań publiczno-prawnych (z 1 777,6 tys. zł do 6 257,7 tys. zł).

W latach 2002-2004 Spółka osiągała dodatni wynik na sprzedaży, mający zasadniczy wpływ na poziom dodatnich wyników finansowych z całokształtu działalności. W 2002 r. ZNTK Mińsk Maz. SA uzyskała dodatnie saldo na pozostałej działalności operacyjnej w wysokości 1 111,2 tys. zł, przy czym wykazała jednocześnie ponad 3-krotnie większy ujemny wynik na przychodach i kosztach finansowych - w wysokości 3 479 tys. zł. Odwrotna sytuacja miała miejsce w następnych dwóch latach, w których ujemnym saldom na pozostałej działalności operacyjnej w wysokości kolejno 1 908,5 tys. zł i 2 017,6 tys. zł towarzyszyły wyższe od kosztów przychody finansowe, odpowiednio o 1 436,2 tys. zł i 515,7 tys. zł.

Wzrost kosztów ogólnych zarządu

W ocenie Izby, nie znajdował uzasadnienia, na tle wyników ekonomiczno-finansowych ZNTK Mińsk Maz. SA, wzrost poziomu kosztów ogólnych zarządu Spółki. W porównaniu do 2002 r., w którym koszty te wyniosły 1 600,1 tys. zł, w latach 2003-2004 wzrosły one kolejno do 5 299,7 tys. zł i 6 323 tys. zł, tj. odpowiednio o 231,2% i o 295,2%. Sytuacja powyższa była m.in. konsekwencją wzrostu liczby i poziomu wynagrodzeń członków Zarządu oraz utworzenia stanowisk doradców Prezesa Zarządu. Zdaniem Izby, brakowało dostatecznego uzasadnienia dla pozostawienia na podobnych warunkach płacowych i przyznawania samochodów służbowych, bez konieczności przebywania w siedzibie ZNTK Mińsk Maz. SA dwóch byłych członków Zarządu. Osoby te zatrudniono w Spółce na podstawie umów o pracę, które zawarł Zarząd Spółki.

- Były Prezes Zarządu świadczył pracę od 18 września 2002 r. na czas nieokreślony z wynagrodzeniem 14 000 zł plus miesięczna uznaniowa nagroda (premia) w wysokości do 3 000 zł, jako doradca Prezesa Zarządu, odpowiedzialny za kontakty z PKP i realizację umów z PKP;
- Były Wiceprezes Zarządu świadczył pracę od 17 września 2002 r. do 13 marca 2003 r. z wynagrodzeniem 11 000 zł plus miesięczna uznaniowa nagroda (premia) w wysokości do 3 000 zł, jako doradca Prezesa Zarządu ds. strategii Spółki i wytworzenia struktur Spółki (po rozwiązaniu umowy, z tego tytułu łączne wynagrodzenie za świadczenia wyniosły 96 728,49 zł).

3.2.8. SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA ZNTK NOWY SĄCZ SA PO SPRZEDAŻNY JEJ AKCJI PRZEZ NFI

Restrukturyzacja Spółki

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła działania restrukturyzacyjne w celu zmniejszenia zaległości płatniczych, podjęte przez Zarząd ZNTK Nowy Sącz SA w 2002 r. na podstawie postanowień *ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców*³²

Spółka złożyła wnioski o restrukturyzację zobowiązań do **Urzędu Skarbowego w Nowym Sączu, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Nowym Sączu, Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych** oraz **Prezydenta Miasta Nowy Sącz**. Uzasadniła je tym, że ZNTK Nowy Sącz SA utraciły zdolność do konkurencyjności na rynku, nastąpiła utrata płynności finansowej i spadek wartości sprzedaży. W wyniku pozytywnych decyzji organów podatkowych w sprawie zobowiązań ZNTK Nowy Sącz SA, na początku 2004 r. została Spółce umorzona kwota 19 732 tys. zł.

Równoległe ze złożeniem ww. wniosku, Zarząd Spółki podjął wielokierunkowe działania restrukturyzacyjne.

Zarząd ZNTK Nowy Sącz SA zawarł z PKP SA porozumienie³³ w sprawie spłaty zadłużenia. Przewidywało ono nienaliczanie odsetek ustawowych i 1% upust od należności głównej. Porozumienie to nie było jednak realizowane, dlatego też ZNTK Nowy Sącz SA windykowała część wierzytelności poprzez umowy cesji warunkowej. W ten sposób odzyskano 21,7 mln zł za odpłatnością 12% kwoty wierzytelności w PKP SA i 1,9 mln zł za odpłatnością 10% kwoty wierzytelności w Fabryce Wagon SA.

Elastycznie limitowano zatrudnienie w zależności od potrzeb produkcyjnych. Koszty odpraw i odszkodowań z tytułu zwolnień pracowników wyniosły ogółem 2 389,7 tys. zł. Dokonano uproszczenia systemu wynagrodzeń które pozwoliło na rozwiązanie rezerwy na nagrody w wysokości 1,5 mln zł i ograniczenie zatrudnienia w komórce płac.

Dokonano likwidacji zbędnych środków trwałych o wartości ok. 5,5 mln zł. Skutkowało to obniżeniem odpisów amortyzacyjnych i zmniejszeniem się kwoty podatków od nieruchomości. Wielkość nakładów inwestycyjnych poniesionych na odtworzenie parku maszynowego w latach 2002-2003 wyniosła ok. 3,6 mln zł. Poprzez lepsze wykorzystanie posiadanego potencjału technicznego i produkcyjnego dokonano obniżenia udziału usług obcych w wartości przychodów ogółem w latach 2000-2002 odpowiednio z 12,3% i 9,8% do 4,9%. Miało to szczególne znaczenie w okresie braku środków finansowych i niemożliwości zaciągania kredytów.

Efektom realizacji działań restrukturyzacyjnych była poprawa od 2002 r. wyników finansowych ZNTK Nowy Sącz SA. W 2002 r. w rachunku wyników wykazano poprawę na wszystkich poziomach działalności ZNTK Nowy Sącz SA. Przeprowadzona restrukturyzacja kosztów (w dużej części stałych) przyniosła efekty w postaci większego tempa spadku kosztów wytworzenia produktów oraz ogólnych zarządu i w konsekwencji uzyskania 6% rentowności sprzedaży. Skuteczna windykacja należności, a także częściowa ich sprzedaż umożliwiła rozwiązanie

³² Dz. U. z 2002 r., Nr 155, poz. 1287 ze zm. (dalej: ustawa restrukturyzacyjna)

³³ Porozumienie z dnia 12 lutego 2002 r.

rezerw na należności odzyskane oraz dokonanie sprzedaży trudnych wierzytelności. Zadłużenie Spółki wobec budżetu, na skutek podjętej restrukturyzacji długów oraz umorzenia niektórych zobowiązań, zmniejszyło się. Spółka zaczęła wykazywać zysk na sprzedaży, gdyż ograniczyła wydatnie, aż o 31% koszty sprzedaży. Działania te spowodowały, że Spółka zakończyła 2002 r. zyskiem w wysokości 2 960 tys. zł.

Kontynuacja działań restrukturyzacyjnych w 2003 r. przyniosła rezultaty w postaci wyższego o 20% tempa wzrostu sprzedaży niż kosztów, w efekcie czego Spółka odnotowała zysk netto w wysokości 19 012,6 tys. zł. Wzrost wartości zamówień umożliwił zwiększenie przeciętnego zatrudnienia do 1 558 pracowników, tj. o 425 osoby. W 2003 r. Spółka podjęła działania w celu zaprzestania regulowania płatności w formie kompensat i cesji wierzytelności PKP SA, dzięki czemu w następnym roku nie ponoszono już dodatkowych kosztów ich obsługi.

3.2.9. SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA PZNTK SA PO SPRZEDAŻY JEJ AKCJI PRZEZ NFI

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania władz PZNTK SA po sprzedaży w grudniu 2001 r. akcji przez Narodowe Fundusze Inwestycyjne, w tym przez **Narodowy Fundusz Inwestycyjny Octava SA**, posiadający pakiet wiodący akcji tej Spółki. Brak działań dostosowawczych do zmieniających się warunków rynkowych oraz podejmowanie niewłaściwych decyzji, spowodowały narastające trudności ekonomiczno-finansowe, pomimo otrzymanej pomocy publicznej na podstawie *ustawy restrukturyzacyjnej*.

Niewykorzystana pomoc publiczna

W 2001 r., tj. roku sprzedaży przez NFI akcji PZNTK SA, Spółka wykazała przychody ze sprzedaży na poziomie 47 655,8 tys. zł. W porównaniu do tego wyniku, w kolejnych dwóch latach wartość przychodów wzrastała, kolejno do 57 820,5 tys. zł i do 80 892,9 tys. zł, tj. odpowiednio o 21,3% i 69,7%. W efekcie w latach tych Spółka osiągnęła dodatni wynik na sprzedaży w kwocie kolejno 1 335,5 tys. zł i 747,3 tys. zł. W 2004 r. nastąpił jednakże gwałtowny spadek przychodów do 46 092,6 tys. zł (o 43%), a więc do poziomu niższego od wykonania w 2001 r. W 2004 r., pomimo straty na sprzedaży w wysokości 5 303,9 tys. zł, PZNTK SA wykazała zysk netto w kwocie 7 088,5 tys. zł. Był on efektem zakończenia procesu restrukturyzacji finansowej, realizowanej na podstawie ustawy restrukturyzacyjnej. W okresie 5 miesięcy 2005 r. PZNTK SA odnotowała zaledwie 9 233,8 tys. zł przychodów ze sprzedaży, co przy kosztach działalności operacyjnej w kwocie 15 039,6 tys. zł oznaczało powstanie straty netto w wysokości 5 606,3 tys. zł.

Stan ten był spowodowany narastającym zadłużeniem wobec ZUS i Urzędu Skarbowego, co skutkowało brakiem możliwości przedstawienia w przetargach zaświadczeń, wymaganych przez zamawiających, stanowiących jedną z form gwarancji należytego wykonania kontraktu. W tym czasie zakończył się również trzyletni okres umowy z PKP Cargo na remont lokomotyw. Realizację zamówień uniemożliwił ponadto brak środków finansowych na zakup części. Kary z tytułu

nieterminowej realizacji zamówień w 2004 r. wynosiły 1 976,3 tys. zł, a za 5 miesięcy 2005 r. 281,6 tys. zł.

Spółka otrzymała w 2004 r. pomoc publiczną w wysokości przekraczającej wartość majątku. Łączna kwota umorzonych zobowiązań wyniosła bowiem 70 187,1 tys. zł, podczas gdy wartość majątku na koniec maja 2005 r. wyniosła 65 565,8 tys. zł. Pomimo udzielonej pomocy, przewyższającej wartość majątku Spółki, jej kondycja ekonomiczna uległa pogorszeniu. W dalszym ciągu narastało zadłużenie. Na koniec maja 2005 r. zaległości z tytułu niezapłaconego podatku VAT wynosiły 1 858,9 tys. zł, a z tytułu zaliczek na podatek od osób fizycznych 622,2 tys. zł.

Niewypracowana dywidenda

Biorąc pod uwagę trudną sytuację ekonomiczno-finansową Spółki, za działanie niegospodarne należy uznać – w ocenie NIK – wniosek Zarządu PZNTK SA o przeznaczeniu na dywidendę kwoty 4 000 tys. zł z zysku za 2004 r., powstałego w wyniku uzyskania pomocy publicznej.

Zgodnie z ww. wnioskiem Zarządu, WZ podjęło 31 maja 2005 r. uchwałę nr 4/2005 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy 2004, na mocy której, z zysku netto w wysokości 7 088,5 tys. zł na wypłatę dywidendy przeznaczono 4 000 tys. zł, na kapitał zapasowy 3 088,5 tys. zł. Przeciwno przyjęciu uchwały głosowali oraz zgłosili swój sprzeciw przedstawiciele akcjonariuszy: firmy „Sigma” oraz Skarbu Państwa, a także inny akcjonariusz - osoba fizyczna. Uchwałą nr 5/2005 w sprawie terminu wypłaty dywidendy WZ postanowiło odroczyć termin wypłaty dywidendy do pierwszego dnia miesiąca, w którym Spółka odzyska płynność finansową i jej wypłata nie spowoduje utraty tej płynności.

Należy podkreślić, że wykazany zysk netto powstał w wyniku zaksięgowania umorzonych zobowiązań w pozycji przychody operacyjne. Wynik ten nie odzwierciedlał zatem prawdziwej sytuacji finansowej PZNTK SA. W przypadku bowiem wyłączenia - w rachunku ekonomicznym - powyższego umorzenia, Spółka zakończyłaby działalność w 2004 r. stratą w wysokości 7 863 tys. zł.

Niegospodarne działania Zarządu PZNTK SA

Ustalenia kontroli wskazały, że do pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki przyczyniły się także działania Zarządu – począwszy od 2003 r. – noszące znamiona niegospodarności. Polegały one m.in. na angażowaniu firm z udziałem podmiotów powiązanych kapitałowo z właścicielami 51,23% akcji Spółki, do świadczenia usług zbędnych lub po zawyżonych cenach. Kontrola nie odnotowała natomiast żadnych inwestycji kapitałowych, czy technologicznych w Spółce ze strony tych właścicieli.

Działaniem nieuzasadnionym gospodarczo była zmiana wykonawców usługi ochrony mienia, a także świadczenie po niskich cenach usług przechowywania lokomotyw.

Kontrola NIK nie stwierdziła merytorycznego uzasadnienia dla rozwiązania 15 kwietnia 2003 r. umowy z **MAKROPOL Spółką z o.o. w Poznaniu**, na ochronę mienia za kwotę 20 tys. zł netto, waloryzowaną wskaźnikiem wzrostu cen towarów i usług, a następnie zawarcia - 30 kwietnia 2003 r. – tego rodzaju umowy z **MARPOL Sp. z o.o. w Poznaniu** pierwotnie za wynagrodzeniem w wysokości 22 tys. zł netto, zwiększonego od marca 2004 r. do kwoty 29,5 tys. zł netto. W konsekwencji tych decyzji, PZNTK SA poniosła dodatkowe koszty w kwocie ponad **263 tys. zł** na rzecz MARPOL. Izba zwróciła uwagę, że właścicielka 97% udziałów w firmie MARPOL posiadała również 11,57% akcji PZNTK SA.

W dniu 1 kwietnia 2005 r. PZNTK SA zawarła z firmą **POLSKI TABOR Sp. z o.o. w Warszawie** umowę przechowania 66 szt. lokomotyw SP 32 za miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie 20 tys. zł netto. W § 1 pkt 6 tejże umowy właściciel tychże lokomotyw zobowiązał się do zapewnienia na własny koszt ich ochrony przez firmę zaakceptowaną przez PZNTK SA. Zawierając tę umowę Zarząd Spółki nie uwzględnił faktu, iż stosownie do umowy z MARPOL z 5 stycznia 2005 r. PZNTK SA zobowiązana była płacić tej firmie za ochronę lokomotyw miesięczne wynagrodzenie w wysokości 10 tys. zł netto. W wyniku tego PZNTK SA zamiast w I półroczu 2005 r. uzyskać przychód w wysokości 146,4 tys. zł poniosła zbędny wydatek w kwocie **73,2 tys. zł.**

Z ustaleń kontroli wynika ponadto, że porównawcze koszty przechowania ww. lokomotyw w firmie **H. Cegielski SA w Poznaniu** na podobnych warunkach wyniosłyby 79,2 tys. zł miesięcznie. Natomiast koszty postoju lokomotyw na torach ogólnodostępnych PKP **Polskich Linii Kolejowych SA** wynosiłyby od 788,41 do 9 572,49 zł na miesiąc brutto, w zależności od obciążenia ruchowego linii kolejowej. Dodatkowo koszt stałego dozoru Straży Ochrony Kolei wyniosłby 42 040,22 zł miesięcznie.

W ocenie Izby działaniem niegospodarnym było zawarcie dwóch umów z **Przedsiębiorstwem Wielobranżowym „INVESTMAR” Sp. z o.o. w Poznaniu**, co naraziło Spółkę na straty i zbędne koszty.

PZNTK SA zakupiła 8 lipca 2004 r. dwie niesprawne technicznie lokomotywy spalinowe ST-44 od INVESTMAR, którą reprezentował właściciel, pełniący równocześnie funkcję członka Rady Nadzorczej PZNTK SA. W opinii NIK, warunki zawartej umowy były niekorzystne dla nabywcy ze względu na obowiązek dokonania przedpłaty, stanowiącej pełną cenę lokomotyw, tj. 359,9 tys. zł za sztukę oraz pokrycie kosztów ich transportu w wysokości 23,8 tys. zł. Transakcja powyższa okazała się niekorzystna dla PZNTK SA, co może świadczyć również o niedokonaniu właściwego rozpoznania rynku. Do dnia odbioru lokomotyw wpłacono zaliczkowo (w trzech ratach) kwotę 500 tys. zł, a pozostałą kwotę spłacono do 28 lutego 2005 r. (w 5 ratach) oraz kompensatą należności i zobowiązań. W wyniku procesu remontowego i zawartych umów sprzedaży nadwozia lokomotywy (Rail Polska) oraz części i podzespołów po regeneracji zużytych w innych naprawach lokomotyw, uzyskano do dnia zakończenia kontroli kwotę 436,9 tys. zł. W wyniku tego PZNTK SA poniosła stratę w wysokości **306,7 tys. zł.**

W piśmie z 12 stycznia 2004 r. do PZNTK SA, firma INVESTMAR prosiła o przygotowanie oferty na naprawę główną lokomotywy spalinowej serii SM 42 informując, że Spółka otrzyma w tej sprawie zapytanie ofertowe od **International Paper Kwidzyn SA**. W następstwie tego pisma, Prezes Zarządu i członek Zarządu, występujący w imieniu PZNTK SA, zawarli 15 stycznia 2004 r. z firmą INVESTMAR umowę agencyjną nr 1/2004 na okres do końca 2004 r., dotyczącą realizacji na rzecz i w imieniu producenta czynności akwizycyjnych w kraju i za granicą w zakresie usług i wyrobów wykonywanych przez Producenta, w której określono prowizję w wysokości 5% wartości kontraktu netto. Po wykonanej naprawie lokomotywy i jej odbiorze 23 czerwca 2004 r., firma INVESTMAR wystawiła 2 lipca 2004 r. fakturę na kwotę prawie **11 tys. zł** brutto. Faktura została zapłacona przez PZNTK SA 8 lipca 2004 r. niezgodnie z § 5.3 umowy, tj. w dniu, gdy nie było jeszcze wiadomo kiedy wpłyną środki od zleceniodawcy. Kontrola NIK stwierdziła, że w latach 2000-2003 PZNTK SA realizował naprawy 4 lokomotyw dla International Paper Kwidzyn bez udziału pośredników.

W ocenie Izby, działaniem niegospodarnym Zarządu w aktualnej sytuacji ekonomicznej Spółki było zwiększanie wynagrodzeń dla części członków władz Spółki, posiadających łącznie większościowy pakiet jej akcji, w wysokości nie mającej

odzwierciedlenia w wynikach ekonomicznych PZNTK SA. Konsekwencją takiego działania były zbędne koszty w postaci wypłat z funduszu osobowego i bezosobowego Spółki, w okresie od października 2003 r. do kwietnia 2005 r. w łącznej wysokości 283,5 tys. zł. Podobne skutki dla Spółki niesły 3 umowy leasingowe na 3 samochody osobowe.

PZNTK SA zawarła 30 września 2004 r. z **Finnacial Trust Corporation PL Sp. z o.o. w Poznaniu** umowy leasingu na samochód osobowy Mercedes-Benz E 320 CDI o wartości 256,6 tys. zł oraz dwa samochody osobowe Skoda SuperB Sedan Comfort 1,9 TDI o wartości 83,6 tys. zł każdy. Według stanu na 27 lipca 2005 r. zaległości w spłacie rat wynosiły 6 496,7 zł. Zgodnie z umową dalsze raty leasingowe winny być regulowane:

- za samochód Mercedes-Benz E 320 do V 2005 r. po 5 360,48 zł, od VI-VIII 2005 r. po 3 372,55 zł, od IX 2005 r. do IX 2008 r. po 5 548,13 zł,
- za każdy samochód Skoda SuperB do V 2005 r. po 1 952,21 zł, od VI-VIII 2005 r. po 976,32 zł, od IX 2005 r. do IX 2008 r. po 2055,92 zł.

Z wyjaśnień Prezesa Zarządu PZNTK SA, przekazanych Izbie po zakończeniu kontroli wynika, że Spółka zbyła firmie **Sigma Sp. z o.o.** samochód marki Mercedes, natomiast ze względu na konsekwencje finansowe w postaci kar umownych, w przypadku rezygnacji z umów leasingowych. Spółka zmuszona została do kontynuowania umów na leasing pozostałych samochodów. Niemniej jednak poniesiony dotychczas wydatek w kwocie blisko **59 tys. zł** na leasing samochodu Mercedes był – zdaniem Izby – zbędnym kosztem Spółki.

Niegospodarne umowy z członkami Zarządu PZNTK SA

Izba negatywnie ocenia zawarcie umów o pracę z członkami Zarządu PZNTK SA z naruszeniem przepisów obowiązujących w Spółce, co stanowi zagrożenie powstania zobowiązań na łączną kwotę 1 179,8 tys. zł. W ocenie Izby, było to działanie niegospodarne.

Wysokość wynagrodzenia dla członków Zarządu PZNTK SA ustalono w Uchwale IV/55/2004 Rady Nadzorczej z dnia 17 września 2004 r. Zgodnie z tą uchwałą, wynagrodzenie dla Prezesa Zarządu wynosiło 8 000 zł tytułu umowy o pracę plus 4 000 zł z tytułu pełnienia funkcji. Wiceprezesa Zarządu powinni otrzymać z ww. tytułów odpowiednio: 7 500 zł i 3 500 zł. Uchwałą nr IV/69/2005 z 11 maja 2005 r. Rada Nadzorcza oddelegowała członka Rady do zawarcia umów o pracę z członkami Zarządu na zasadach określonych w uchwale IV/55/2004. Delegowany członek Rady zawarł 12 maja 2005 r. z Członkami Zarządu umowy o pracę³⁴ z naruszeniem ww. uchwały, rozszerzając zakres umów o:

- premie funkcyjne w wysokości 4 000 zł brutto dla Prezesa Zarządu i 3 500 zł brutto dla Wiceprezesów Zarządu, jeżeli w którymkolwiek z miesięcy kalendarzowych obowiązywania umowy Członkowi Zarządu nie zostanie przyznane odrębne wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji w składzie Zarządu Spółki;
- dodatkowe klauzule o zakazie konkurencji, obowiązujące w czasie trwania umowy i przez okres 3 lat po jej zakończeniu, w którym to okresie Spółka zobowiązana była wypłacać odszkodowanie miesięczne w wysokości 70% średniego miesięcznego wynagrodzenia z ostatnich 6 miesięcy poprzedzających dzień rozwiązania umowy;

³⁴ zwane umowami menedżerskimi.

- odprawę przyznaną w przypadku rozwiązania niniejszej umowy przez Spółkę z przyczyn nie leżących po stronie pracownika w wysokości wynagrodzenia za ostatnie 18 miesięcy.

Prezes Zarządu PZNTK SA oraz dwaj Wiceprezesi Zarządu zostali 15 lipca 2005 r. odwołani przez Radę Nadzorczą ze składu Zarządu i zwolnieni z obowiązku świadczenia pracy. Do dnia zakończenia kontroli, żadna z umów o pracę nie została zmieniona ani wypowiedziana. Nieuregulowanie tej kwestii powoduje comiesięczny przyrost zobowiązań pracowniczych, stanowiących koszt Spółki. W konsekwencji ww. dodatkowych postanowień umownych, w przypadku rozwiązania umowy o pracę z dniem 31 sierpnia 2005 r., Członkowie Zarządu mogą domagać się od Spółki odszkodowań i odpraw z tytułu:

- klauzuli o zakazie konkurencji – w łącznej kwocie 856,8 tys. zł, z tego Prezes Zarządu 302,4 tys. zł, pozostali 2 Członkowie Zarządu 554,4 tys. zł;
- odpraw: – w łącznej kwocie 323 tys. zł, z tego Prezes Zarządu 114 tys. zł, pozostali 2 Członkowie Zarządu 209,0 tys. zł.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Przeprowadzona przez Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji kontrola działalności NFI w okresie poprzedzającym sprzedaż wiodących pakietów akcji niektórych spółek parterowych związanych z produkcją i remontami taboru kolejowego, a następnie przebiegu procesu sprzedaży tych akcji i skutków ekonomiczno-finansowych będących następstwem wyboru dla tych spółek niewiarygodnych finansowo inwestorów, miała charakter kontroli doraźnej. Podstawę podjęcia tej kontroli stanowiła skarga organizacji związkowych, działających przy ZNTK Mińsk Maz. SA, które w obawie o wystąpienie nieprawidłowości sygnalizowanych w innych podmiotach – zbliżonych pod względem profilu produkcji i struktury właścicielskiej – zwróciły się do Izby z prośbą o zbadanie działań zarządczych oraz gospodarowania zasobami majątkowymi tej Spółki. Kontrola doraźna, podjęta została również w związku z możliwym wystąpieniem podobnych nieprawidłowości przy sprzedaży przez niektóre NFI akcji spółek parterowych tej branży, sygnalizowanym przez Podsekretarza Stanu w MSP oraz parlamentarzystów.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Protokoły kontroli

Spośród 7 sporządzonych protokołów kontroli, 4 zostały podpisane bez zastrzeżeń, 2 po rozpatrzeniu zastrzeżeń, natomiast nie został podpisany protokół kontroli NFI Hetman SA. Prezes Zarządu NFI Hetman SA nie przedstawił pisemnego wyjaśnienia w sprawie odmowy podpisania protokołu kontroli, w terminie 7 dni od jego otrzymania w dniu 10 września 2004 r., jak stanowił art. 57 ust 1 *ustawy*

*z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*³⁵ (dalej: *ustawa o NIK*). W piśmie do NIK z 11 lutego 2005 r., a więc po 5 miesiącach, Zarząd NFI Empik Media & Fashion SA (d. NFI Hetman SA) poinformował, że „nie podpisał protokołu kontroli z 10 września 2004 roku gdyż nie posiada wiedzy na temat zdarzeń w nim opisanych.”

Zastrzeżenia do protokołu kontroli złożyli:

- 3) Zarząd ZNTK Mińsk Maz. SA. Spośród złożonych łącznie 23 zastrzeżeń: 14 kontrolerzy uznali w całości, 7 częściowo, zaś 2 zastrzeżenia zostały oddalone w całości. Po dokonaniu stosownego uzupełnienia protokołu kontroli, został on podpisany przez Zarząd ZNTK Mińsk Maz. SA.
- 4) Prezes Zarządu VII NFI SA. Zastrzeżenia dotyczyły kwestii dokumentowania w protokole przez kontrolera ustaleń kontroli, w tym nie przesłuchania w charakterze świadka byłych członków Zarządu, którzy podejmowali decyzje objęte badaniem. Kontroler dokonał w czterech punktach protokołu uzupełnień w postaci zamieszczenia wykazu osób, które podpisały omawiane tam dokumenty, a także wskazał imiennie osobę odpowiedzialną za decyzje VII NFI SA objęte kontrolą. W piśmie znak L.dz. 1013/204 z 20 sierpnia 2004 r., skierowanym do Dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, Prezes Zarządu VII NFI SA podtrzymał zastrzeżenia do protokołu kontroli złożone wcześniej kontrolerowi NIK, natomiast 25 sierpnia 2004 r. podpisał protokół kontroli. Komisja Odwoławcza, powołana przez Dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, po rozpatrzeniu powyższych zastrzeżeń, oddaliła je w całości. Uchwała Komisji Odwoławczej została zatwierdzona przez Wiceprezesa NIK 6 października 2004 r., o czym kontrolowany został powiadomiony.

Wystąpienia pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli skierowała do wszystkich podmiotów objętych kontrolą, wystąpienia pokontrolne, w których zawarte zostały oceny i uwagi dotyczące stwierdzonych nieprawidłowości w obszarach działalności objętych badaniami NIK. Kierowane były również wnioski pokontrolne zmierzające do usprawnienia działalności tych podmiotów.

Zastrzeżenia do wystąpień pokontrolnych

Na podstawie art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o *Najwyższej Izbie Kontroli*, 5 adresatów wystąpień pokontrolnych złożyło zastrzeżenia. Zastrzeżenia do ocen, uwag i wniosków NIK zawartych w powyższych wystąpieniach pokontrolnych zostały zgłoszone przez:

- 1) Prezesa Zarządu Foksal NFI SA i dotyczyły zawartych w wystąpieniu Izby znak KGP/41142-2/03 z dnia 14 stycznia 2004 r. negatywnych ocen w zakresie:
  - niezrealizowania przez Fundusz celów określonych w *ustawie o nfi*, w tym braku reakcji na prośby ZNTK Mińsk Maz. SA o pomoc finansową, a także braku wsparcia w podejmowanych przez ten podmiot działaniach restrukturyzacyjnych;
  - niewłaściwego wykonywania przez Fundusz obowiązków właścicielskich, w części dotyczącej powoływania członków Rady Nadzorczej ZNTK

³⁵ Dz. U. z 2001 r. Nr 85 poz. 937 ze zm.

Mińsk Maz. SA w tym liczby WZ, poświęconych zmianom w składzie tej Rady;

- nieprawidłowości stwierdzonych w procesie przygotowania Funduszu do sprzedaży akcji ZNTK Mińsk Maz. SA (braku rzetelnej wiedzy na temat rzeczywistej wartości Spółki) oraz przeprowadzenia tej transakcji, w tym nie sprawdzenia inwestorów pod kątem ich wiarygodności finansowej;
- przekroczenie 14-dniowego terminu powiadomienia ZNTK Mińsk Maz. SA o sprzedaży jej akcji.

Uchwałą z 12 lutego 2004 r., Komisja Odwoławcza uznała zastrzeżenia co do liczby odbytych Walnych Zgromadzeń, poświęconych zmianom w składzie Rady Nadzorczej ZNTK Mińsk Maz. SA. Pozostałe zastrzeżenia zostały oddalone w całości. Uchwała Komisji Odwoławczej została zatwierdzona przez właściwego Wiceprezesa NIK 25 lutego 2004 r., o czym kontrolowany został powiadomiony.

2) Prezesa Zarządu VII NFI SA i dotyczyły zawartych w wystąpieniu Izby znak I/03/002 KGP/41142-4/03 z dnia 15 listopada 2004 r. negatywnych ocen w zakresie:

- braku skutecznych działań zmierzających do podwyższenia wartości FW Gniewczyna SA;
- nieokreślenia przed sprzedażą akcji żadnych kryteriów doboru inwestora;
- sprzedaży akcji FW Gniewczyna SA na mniej korzystnych warunkach, od prezentowanych w trakcie negocjacji oraz podmiotom o niskiej wiarygodności ekonomiczno-finansowej.
- wchodzenia Zarządu VII NFI SA w kompetencje Rady Nadzorczej FW Gniewczyna SA w kwestii zmiany Zarządu tej Spółki;
- braku w umowie sprzedaży akcji FW Gniewczyna SA jakichkolwiek zobowiązań nabywców do dokonania inwestycji, bądź też podejmowania innych działań, które zapewniłyby w przyszłości rozwój tej Spółki;
- uczestnictwa VII NFI SA w próbie obejścia przepisów ustawy *o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców*, obowiązujących w dniu przeprowadzania ww. transakcji.

Uchwałą z 6 grudnia 2004 r., Komisja Odwoławcza oddaliła zastrzeżenia w całości. Uchwała Komisji Odwoławczej została zatwierdzona przez właściwego Wiceprezesa NIK 20 grudnia 2004 r., o czym kontrolowany został powiadomiony.

3) Zarządu NFI Empik Media & Fashion SA i dotyczyły zawartych w wystąpieniu Izby znak I/03/002 KGP/41142-3/03 z dnia 6 stycznia 2005 r. negatywnych ocen w zakresie:

- braku należytych starań przy realizacji postanowień art. 4 ust. 1 *ustawy o nfi*, dotyczących w szczególności powiększania wartości akcji Fabryki Wagon SA;
- dokonania sprzedaży wiodącego pakietu akcji Fabryki Wagon SA w sposób pośpieszny i nieprzygotowany, w drodze negocjacji z jednym nabywcą, a więc bez udziału większej liczby potencjalnych nabywców, a także bez dochowania zobowiązania wobec MSP, dotyczącego objęcia ww. sprzedażą także pakietu akcji, należącego do Skarbu Państwa;

- braku ekonomicznego uzasadnienia dla określenia przez NFI Hetman SA wartości bilansowej 33% pakietu akcji Fabryki Wagon SA na poziomie „0” zł;
- uczestnictwa NFI Hetman SA w naruszeniu - przez Partner Marketing AG - art. 12 ust. 3 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, jak również w obejściu *ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców*;
- przekazania Prokuraturze Rejonowej w Ostrowie Wielkopolskim przez b. Prezesa NFI Hetman SA nieprawdziwej informacji o dokonaniu sprzedaży 33% pakietu akcji Fabryki Wagon SA po uzyskaniu informacji o rozstrzygnięciu przetargu na zakup 25% pakietu akcji Spółki, należącego do Skarbu Państwa;
- negatywnych skutkach uczestnictwa Fabryki Wagon SA w programie NFI;
- przekazania kontrolerowi NIK przez pełnomocnika Prezesa Zarządu Empik Media & Fashion SA informacji, iż Zarząd nie podpisze protokołu kontroli oraz nie będzie składał wyjaśnień na temat odmowy jego podpisania.

Zgłaszający zastrzeżenia zanegował jednocześnie uprawnienia NIK do przeprowadzenia kontroli na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o NIK w zakresie określonym w upoważnieniu do kontroli.

Uchwałą Nr 20/2005 z 6 kwietnia 2005 r., Komisja Rozstrzygająca w Najwyższej Izbie Kontroli uznała zastrzeżenia w części dotyczącej:

- oceny niedochowania przez NFI Hetman SA przyjętego wobec MSP zobowiązania do prowadzenia procedury sprzedaży akcji Fabryki Wagon SA z uwzględnieniem pakietu akcji należącego do Skarbu Państwa. Zdaniem Komisji Rozstrzygającej, wobec wygaśnięcia z upływem 2000 r. porozumienia z NFI Jupiter SA w sprawie wspólnej sprzedaży ww. akcji, w 2001 r. przestała również obowiązywać jednostronna deklaracja, złożona przez NFI Hetman SA wobec MSP;
- oceny braku ekonomicznego uzasadnienia dla określenia przez NFI Hetman SA wartości bilansowej 33% pakietu akcji Fabryki Wagon SA na poziomie „0” zł. Zdaniem Komisji Rozstrzygającej, dokonana korekta wartości akcji była przedmiotem badania przez biegłego rewidenta, który nie wniósł do niej zastrzeżeń. Dokonując tej oceny NIK nie sprecyzowała natomiast według jakiego kryterium została ona sformułowana;
- stwierdzenia dotyczącego naruszenia przez Zarząd Empik Media & Fashion SA art. 57 ust1 ustawy o NIK, polegające na nieudzieleniu wyjaśnienia odmowy podpisania protokołu kontroli. Zdaniem Komisji Rozstrzygającej, do wykonania czynności podpisania protokołu kontroli bądź odmowy jego podpisania uprawniony jest wyłącznie kierownik jednostki kontrolowanej lub – w razie jego nieobecności – osoba pełniąca jego obowiązki. W omawianym przypadku NIK nie dysponowała natomiast pisemnym stanowiskiem kierownika jednostki kontrolowanej.

Pozostałe zastrzeżenia zostały oddalone w całości.

- 4) Zarządu FW Gniewczyna SA i dotyczyły zawartych w wystąpieniu Izby znak I/03/012 LRZ 41113-1-04 z dnia 30 czerwca 2004 r. negatywnych ocen w zakresie:

- zapłaty za akcje FW Gniewczyna SA nabyte przez podmioty polskie ze środków pochodzących w istotnej części z zagranicy, a także ustanowienia obcokrajowców członkami władz tej Spółki;
- zawartej przez Zarząd FW Gniewczyna z Fabryką Wagon Holding AG umowy agencji Nr 62/2002/TR na okres 24 miesięcy;
- umowy na produkcję i dostawę 52 szt. dwuosioowych krytych wagonów towarowych typu Hbbins-tt 309 i 149 szt. wagonów typu Himrrs-tt 326, zawartej pomiędzy Bombardier Transportation (Bahntechnologie) Germany GmbH & Co KG Niesky i Fabryką Wagon Holding AG, a występującymi jako konsorcjum producentów: FW Gniewczyna SA oraz Fabryką Wagon SA;
- umowy o odszkodowanie dla Prezesa Zarządu FW Gniewczyna SA w przypadku odwołania go z funkcji Prezesa Zarządu, zawartej przez Przewodniczącą Rady Nadzorczej FW Gniewczyna SA.

Uchwałą z 20 lipca 2004 r., Komisja Odwoławcza uznała zastrzeżenia co do oceny pierwszej, dotyczącej ustanowienia obcokrajowców członkami władz FW Gniewczyna SA stwierdzając, iż w aktach kontroli nie ma ustaleń dotyczących obywatelstwa członków władz kontrolowanego podmiotu. Pozostałe zastrzeżenia zostały oddalone w całości. Uchwała Komisji Odwoławczej została zatwierdzona przez właściwego Wiceprezesa NIK 30 sierpnia 2004 r., o czym kontrolowany został powiadomiony.

- 5) Prezesa Zarządu Foksal NFI SA oraz Członka Zarządu do wystąpienia pokontrolnego z dnia 23 września 2005 r., Nr KGP/41132-2/05, i dotyczyły negatywnych ocen w zakresie:
- wyboru potencjalnych nabywców akcji ZNTK Nowy Sącz SA przez firmę zarządzającą, w sposób nieobjęty żadną regulacją wewnętrzną, czy sprecyzowanymi kryteriami współpracy z Funduszem;
  - sprzedaży akcji ZNTK Nowy Sącz SA podmiotowi nie posiadającemu środków własnych na zapłatę za akcje, a także nie mającemu doświadczeń w branży kolejowej, a tym samym nie stwarzającemu możliwości rozwoju Spółki;
  - nieuwzględnienia – przy wyborze przez Fundusz nabywcy akcji ZNTK Nowy Sącz SA – informacji Zarządu Spółki o niejasnej sytuacji finansowej tego inwestora i profilu prowadzonej działalności, a także podejrzenia, że rzeczywistym celem tej transakcji mógł być zamiar wyprowadzenia ze Spółki środków;
oraz wniosków pokontrolnych mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości przy zbywaniu wiodących pakietów akcji spółek parterowych.
- Uchwałą Nr 4/2005 z 7 listopada 2005 r., Komisja Rozstrzygająca w Najwyższej Izbie Kontroli:
- oddaliła w całości zastrzeżenia dotyczące oceny pierwszej i drugiej;
  - uznała częściowo zastrzeżenia co do oceny trzeciej, w zakresie dotyczącym wysuniętej przez Zarząd ZNTK Nowy Sącz SA hipotezy co do rzeczywistych zamiarów kupującego stwierdzając, że Fundusz nie dysponował instrumentami pozwalającymi na weryfikację intencji kupującego;

- uznała w całości zastrzeżenia dotyczące wniosków pokontrolnych, w związku z przekazaniem Komisji Odwoławczej informacji o sprzedaży wiodących pakietów akcji spółek parterowych, przez co wnioski te aktualnie stały się bezprzedmiotowe.

Najwyższa Izba Kontroli nie formułowała wniosków pokontrolnych w przypadku wystąpienia pokontrolnego skierowanego do Syndyka Masy Upadłości Fabryki Wagon SA, a także do ZNTK Nowy Sącz SA i Zarządu NFI Empik Media & Fashion SA, z uwagi iż w chwili zakończenia kontroli podmioty te nie działały już z udziałem mienia Skarbu Państwa. W wystąpieniach pokontrolnych kierowanych do pozostałych jednostek NIK wnioskowała o podjęcie następujących działań:

Zarządu Foksal NFI SA³⁶

1. Podjęcie działań ekonomiczno-organizacyjnych zmierzających do skutecznego realizowania jednego z podstawowych celów działania Foksal NFI, określonych w art. 4 ust. 1 *ustawy o nfi*.
2. Ustalenia skutecznych działań pozwalających na wykonywanie obowiązków właścicielskich wobec spółek w których Fundusz posiada kontrolny pakiet akcji, m.in. poprzez staranny dobór osób do rad nadzorczych tych spółek i egzekwowanie realizacji ich obowiązków.
3. Właściwe przygotowywanie sprzedaży akcji/udziałów spółek, przede wszystkim poprzez prawidłową ich wycenę, a także badanie wiarygodności potencjalnych inwestorów.

Zarządu ZNTK Mińsk Mazowiecki SA

1. Podjęcie przez Zarząd Spółki przedsięwzięć zmierzających do dywersyfikacji zamówień, a tym samym zmniejszenia uzależnienia efektywności swojej działalności od kontraktów zawieranych z PKP.
2. Ustalanie wynagrodzenia dla członków Zarządu Spółki, stosownie do trybu określonego w art. 378 §1 Ksh i postanowieniach Statutu Spółki, zaś dla doradców Prezesa Zarządu relatywnie do wyników ekonomiczno-finansowych Spółki.

Zarządu VII NFI SA

1. Właściwe przygotowywanie sprzedaży akcji/udziałów spółek przede wszystkim poprzez prawidłową ich wycenę, a także badanie wiarygodności potencjalnych inwestorów.
2. Skuteczne realizowanie celów określonych w art. 4 ust.1 *ustawy o nfi*.

Zarządu FW Gniewczyna SA

1. Podjęcie działań w celu wyegzekwowania od Fabryki Wagon SA zapłaty za dostarczone wagony, w kwocie 10 980 tys. zł.
2. Przyjęcie przez Zarząd zasady szczegółowego analizowania skutków gospodarczych zawieranych umów, w tym zwłaszcza pod kątem technicznych moż-

³⁶ Dotyczy wystąpienia Izby znak KGP/41142-2/03 z dnia 14 stycznia 2004 r.

liwości Spółki w terminowej realizacji zobowiązań produkcyjnych określanych w tych umowach.

3. Bezwzględne przestrzegania terminów określonych w Ksh przy zwoływaniu WZ.

Zarządu PZNTK SA

1. Doprowadzenie do końca negocjacji w sprawie zmiany niekorzystnych umów menedżerskich.
2. Podjęcia działań zmierzających do uchylenia uchwały nr 4/2005 WZ z dnia 31 maja 2005 r. w sprawie podziału zysku za 2004 r.
3. Rozważenia możliwości renegotjacji niekorzystnych dla Spółki umów dotyczących przechowywania i ochrony lokomotyw.
4. Podjęcia działań zmierzających do opracowania programu naprawczego, dostosowanego do docelowych planów produkcyjnych.

W przesłanych do NIK odpowiedziach przez wszystkich adresatów wystąpień pokontrolnych przedstawione zostały m.in. informacje o sposobie wykonania ww. wniosków pokontrolnych. Najwyższa Izba Kontroli nie zgłaszała uwag co do sposobu realizacji tych wniosków.

Zawiadomienia do organów ścigania

Najwyższa Izba Kontroli podejmowała dwukrotnie próbę przeprowadzenia kontroli w NFI Octava SA, a mianowicie: w dniach od 28 czerwca 2005 r. do 27 lipca 2005 r. oraz w dniach od 09 sierpnia 2005 r. do 14 września 2005 r. Wobec odmowy poddania Funduszu kontroli przez Prezesa Zarządu Funduszu, a następnie przez członka Zarządu Funduszu, NIK skierowała w dniu 15 grudnia 2005 r. do Sądu Grodzkiego w Warszawie wniosek o ukaranie ww. osób.

W związku ze śledztwem o sygn. Ds. 7/02/S, NIK przekazała, przy piśmie z dnia 29 marca 2005 r., Prokuraturze Okręgowej w Przemyśle akta kontroli przeprowadzonej w VII NFI SA oraz FW Gniewczyzna SA.

Działając na podstawie art. 63 ust. 3 ustawy o NIK, Izba przygotowuje zawiadomienie do Prokuratury Okręgowej w Poznaniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa działania na szkodę PZNTK SA, polegającego na niedopełnieniu obowiązku racjonalnego gospodarowania mieniem przez członków Zarządu tej Spółki.

5. Załączniki

5.1. Wykaz skrótów użytych w informacji

Fabryka Wagon SA	Fabryka „Wagon” SA w Ostrowie Wielkopolskim.
FW Gniewczyna SA	Fabryka Wagonów „Gniewczyna” SA w Gniewczynie Łańcuckiej.
Foksal NFI SA	„Foksal” Narodowy Fundusz Inwestycyjny SA w Warszawie.
NFI Hetman SA	Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Hetman” SA (obecnie Narodowy Fundusz Inwestycyjny Empik Media Fashion SA) w Warszawie.
NFI Jupiter SA	Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Jupiter” SA w Warszawie.
Kh	Kodeks handlowy
Ksh	Kodeks spółek handlowych
Minister SP	Minister Skarbu Państwa
MSP	Ministerstwo Skarbu Państwa
VII NFI SA	„Siódmy” Narodowy Fundusz Inwestycyjny im. Kazimierza Wielkiego SA w Warszawie.
PEP	Private Equity Poland Sp. z oo. w Warszawie
PZNTK SA	Poznańskie Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego SA w Poznaniu
ustawa o kip	ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. <i>o komercjalizacji i prywatyzacji</i> (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.)
ustawa o NIK	ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. <i>o Najwyższej Izbie Kontroli</i> (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.)
ZNTK Mińsk Maz. SA	Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego „Mińsk Mazowiecki” SA w Mińsku Mazowieckim.
ZNTK Nowy Sącz SA	Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego „Nowy Sącz” SA w Nowym Sączu
ZW	Zgromadzenie Wspólników

5.2. Wykaz skontrolowanych podmiotów

Skontrolowano 8 następujących jednostek:

- Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego „Mińsk Mazowiecki” SA w Mińsku Mazowieckim,
- Fabryka „Wagon” SA w upadłości w Ostrowie Wielkopolskim,
- Fabryka Wagonów „Gniewczyna” SA w Gniewczynie Łańcuckiej,
- Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego „Nowy Sącz” SA w Nowym Sączu

- Poznańskie Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego SA w Poznaniu
- „Foksal” Narodowy Fundusz Inwestycyjny SA w Warszawie,
- „Siódmy” Narodowy Fundusz Inwestycyjny im. Kazimierza Wielkiego SA w Warszawie,
- Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Hetman” SA w Warszawie.

5.3. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
- 3) Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
- 4) Prezes Rady Ministrów
- 5) Prezes Trybunału Konstytucyjnego RP
- 6) Prezes Narodowego Banku Polskiego
- 7) Rzecznik Praw Obywatelskich
- 8) Przewodniczący Sejmowej Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej
- 9) Minister Gospodarki
- 10) Minister Finansów
- 11) Minister Skarbu Państwa
- 12) Minister Sprawiedliwości
- 13) Szef Kancelarii Prezydenta RP
- 14) Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
- 15) Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych
- 16) Przewodniczący Sejmowej Komisji Gospodarki
- 17) Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
- 18) Przewodniczący Sejmowej Komisji Skarbu Państwa
- 19) Przewodniczący Sejmowej Komisji Ustawodawczej
- 20) Przewodniczący Senackiej Komisji Gospodarki

5.4. Wykaz aktów prawnych dot. kontrolowanej działalności

Problematykę prywatyzacji jednoosobowych spółek Skarbu Państwa oraz funkcjonowania spółek kapitałowej regulują następujące akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny*.
- 2) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. *Kodeks handlowy* - Dz. U. z 1934, nr 57, poz. 502 ze zm.
- 3) Ustawa z dnia 15 września 2000 r. *Kodeks spółek handlowych* - Dz. U. Nr 94, poz. 1037 ze zm. – obowiązuje od 01-01-2001 r.
- 4) Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. *Kodeks pracy* - tekst jednolity Dz. U. z 1998 r Nr 21, poz. 94 ze zm.
- 5) Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. *o komercjalizacji i prywatyzacji* - tekst jednolity - Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz.1397.
- 6) Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa* - Dz. U. Nr 137, poz. 926 ze zm.

- 7) Ustawa z dnia 24 lutego 1990 r. *o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów* - tekst jednolity Dz. U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547 ze zm.
- 8) Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. *o podatku dochodowym od osób prawnych* - tekst jednolity - Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 ze zm.
- 9) Ustawa z dnia 8 stycznia 1993 r. *o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym* - Dz. U. Nr 11 poz. 50 ze zm.
- 10) Ustawa z 26 listopada 1998 r. *o finansach publicznych* - Dz. U. Nr 155, poz. 1014 ze zm.
- 11) Ustawa z dnia 10 czerwca 1994 r. *o zamówieniach publicznych* - tekst jednolity - Dz. U. Nr 72, poz. 664 ze zm. - uchylona ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* - Dz. U. Nr 19, poz. 177 ze zm.
- 12) Ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. *Prawo działalności gospodarczej* – Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.– obowiązuje od dnia 1 stycznia 2001 r., z wyjątkami określonymi w art. 100 tej ustawy.
- 13) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności przez osoby pełniące funkcje publiczne - Dz. U. Nr 106, poz. 679 ze zm.
- 14) Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców - Dz. U. Nr 60, poz. 704 ze zm.
- 15) Ustawa z dnia 30 października 2003 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy Dz. U. Nr 2/3 z 2002r. poz. 1800.
- 16) Ustawa z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu - tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz.980.
- 17) Ustawa z dnia 29 września 1990 r. *o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości* - Dz. U. Nr 79, poz. 464 ze zm.– uchylona ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami* - tekst jednolity - Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.
- 18) Ustawa z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości* - tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694.
- 19) Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. *o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa* - Dz. U. z 1996, Nr 106, poz. 493 ze zm.
- 20) Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy. Dz. U. Nr 64, poz.408.
- 21) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa, zasad finansowania zbycia akcji oraz formy zapłaty za te akcje - Dz. U. Nr 95, poz. 578 ze zm.

MINISTER SKARBU PAŃSTWA

Warszawa, dnia 17 maja 2006 r.

pismo: MSP/DKSiW/001119/06
sprawa: DKSiW-AG-0913-2/06

DEPARTAMENT
GOSPODARKI, SKARBU PAŃSTWA
i PRYWATYZACJI

111/5
Data: 18-05-06
Sprawa: 41132/05

Pan

Jacek Jezierski

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Dear Mr. President!

Stosownie do art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, przekazuję Panu Prezesowi stanowisko do pkt. 3.2.3 *Informacji o wynikach kontroli wpływu działalności Narodowych Funduszy Inwestycyjnych na wyniki gospodarcze wybranych zakładów naprawczych taboru kolejowego z dnia 8 maja 2006 roku*, (znak: KGP/41132/05), dotyczącego „Sprzedaży przez NFI pakietów wiodących spółek parterowych”.

Pragnę odnieść się do negatywnej oceny Najwyższej Izby Kontroli zawartej w drugim akapicie na str. 19 dotyczącej „braku wspólnej polityki i porozumienia pomiędzy NFI i Skarbem Państwa” w zakresie zbywania akcji spółek parterowych.

Informuję, że zgodnie z przepisami ustawowymi dotyczącymi Narodowych Funduszy Inwestycyjnych, kontrola i dalsze zarządzanie pakietami akcji spółek portfelowych oddane zostało utworzonym do tego celu Narodowym Funduszom Inwestycyjnym. Odnosząc się natomiast do możliwości sprzedaży akcji spółek wyjaśniam, że Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa zawierając w 1999 r. tzw. nowe umowy o wynagrodzenie za wyniki finansowe z Funduszami i ich Firmami Zarządzającymi wprowadził zapisy które m.in. zobowiązywały Fundusz do umieszczenia w umowach sprzedaży akcji zawieranych z inwestorem zewnętrznym zapisu zobowiązującego inwestora nabywającego większościowy pakiet akcji do NFI do złożenia Skarbowi Państwa oferty nabycia należących do Skarbu Państwa akcji w danej spółce na takich samych warunkach jak Funduszowi zbywającemu swój udział wiodący, poza wymienionym w treści „Informacji” NFI „Octava” S.A. (str. 25), który do końca 2004 r. funkcjonował na podstawie umowy z roku 1995.

Skarb Państwa nie miał żadnych dodatkowych instrumentów prawnych ani faktycznych możliwości kapitałowych do ingerowania w kwestie strategii Funduszu dotyczącej sprzedaży, wyceny wartości zbywanego pakietu, wyboru inwestora czy też wprowadzania jakichkolwiek innych dodatkowych postanowień do umów sprzedaży akcji zawieranych pomiędzy Funduszem a nabywcą akcji.

z upoważnieniem

MINISTER

Wojciech Jasiński
Wojciech Jasiński

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Sekretariat Wiceprezesa
Jacka Jezierskiego
ata. wpłyn: 18.05.2006
dz. 937/06